CAUSÆ

Ob quas

CAROLUS GUSTAVUS
SUECIÆ REX

Serenißimum Principem ac Dominum

Dominum

JOANNEM CASIMIRUM
REGEM POLONIÆ

ET

SUECIÆ HEREDITARIUM

Bellô adoriri coactum ſe profitetur

BREVES & PRÆLIMINARES

breviter

Limatæ & eliminatæ.

ANNO DOMINI MDCLVI.

NE mireris lector, si fortè Præliminares & vagæ Suetici furoris Causæ (si modò ita eas vocari fas est) à lima Polonica castigatæ lentiùs ad te perveniunt. Nam ut domesticâ adhuc feritate horridæ atque impolitæ à limine veræ sinceræque lucis passim aberrabant; ita ne nunc quidem, quamvis affabrè elimatæ & supra votum suum expolitæ, ad conspectûs & æstimationis publicæ limen luménque emitti valdè merebantur. Antea enim contemptui ac vanitati suæ relinqui poterant.

Ita sunt inaniis repletæ & araneïs.

& sic indignitate ipsâ, & falsitate ac maledicentiâ facilè repellebantur & refellebantur. Jam verò ne credas nos illis pretium & dignitatem addidisse, ut pretiosiores & honestiores, tam bellè ornatæ prodirent. Sed quemadmodum cum furunculis aut latrunculis blandè alicubi transigi solet, eas strictim veluti stigmatis & notis insignitas, sicque hoc quasi commeatu instructas leniter eliminari, vel (ut humaniùs cum iis ageretur) evadere permisimus. Ac ne hâc quidem

opellâ dignæ erant, ideóque deliberationi moram à principio aliquantulùm injiciebant; quam postea augebat officinarum in tota vicinia tergiversatio, quæ atramentum & prælum, operámque omnem denegabant; Aliæ quidem metu, & nescio quô periculô excusationem protegentes, aliæ facinora & successus Sueticos favore, & applausu prosequentes, nihílque contra disciplinæ suæ collegas in publicum è suis torcularibus prodire permittentes. Ne tamen de impudentiæ felicitate, aut vulgi assentatione gloriari Advocatus Sueticus perpetuò posset, perruptis discussísque obstaculis, eï in causis suis exponendis larvam, quâ sibi placebat, interdum detraximus, alibi verò qualem meruit injecimus; ne vel hic nisi graphicè exornatus incederet, vel illic falsò excultus comptúsque falleret aut illuderet. Interim si quæ voluit quæq; libuit, libero ore effutiit, non mirabitur, si vicissim quæ nolit, quæque non libet, audiet. Tuum est, sincere lector, non quid tardius, sed quid justius veriúsque, & quod publicâ ac Regiâ fide, nec non obligatione atque honore dignius est, ad animi & censuræ tuæ candorem admittere. *Vale.*

Ex

Ex Pactis Polono Sueticis

ARTICULUS. XXII.

DUrantibus ac currentibus hisce Induciis, agatur de pace perpetua, loco & tempore, Interventúque Principum mediatorum, de quibus inter partes, curâ ac diligentiâ Illustrissimi Ducis Curlandiæ, convenerit. Ita tamen, ut si tractatus pacis perpetuæ semel aut iterum non successerit, firmæ nihilominus & inviolabiles maneant Induciæ, usque ad exitum Pactis hisce præfinitum.

Ex iisdem pactis.

ARTICULUS. XIX.

Quod si quid gravius inciderit, quod violationem Pactorum concernere videretur, dentur utrinque Commissarii, qui loco aliquo ad fines Livoniæ aßignando conveniant, & controversias exortas sopiant decidántque.

Ex Instrumento pacis Germanicæ

Articulus. VII. vers IX.

Hâc pacificatione comprehendantur ex parte Serenissimi Imperatoris, omnes suæ Majestatis fœderati & adhærentes. Imprimis Rex Catholicus, Domus Austriaca, Sacri Romani Imperii Electores, Principes, intérque eos Dux Sabaudiæ, cæterique Status, comprehensâ liberâ & immediatâ Imperii Nobilitate, & Civitates Anseaticæ. Item Rex Angliæ, Rex & Regna Daniæ Noruegiæque cum annexis Provinciis, ut & Ducatu Schlesuicensi. Rex Poloniæ, Dux Lotharingiæ, omnésque Principes, & Respublicæ Italiæ, Ordinésque Fœderati Belgii &c.

In-

Inſtrumentum Limitationis

In primo congreſſu Lubecenſi mediante Chriſtianiſſimi Regis Legato confectum.

Cum juxta Induciarum pacta Stumdorffiana Anni 1635, *hortantibus etiam communibus amicis, Principibus ac Rebuspublicis, Celſiſſimóque Duce Curlandiæ rem promovente, in Conſilio pacis perpetuæ inter Reges Regnáque Poloniæ & Sueciæ ſtabiliendæ eouſque ventum fuerit, ut præfixo tempore â Chriſtianiſsimo Rege, primario Mediatore, cùm ipſis Regibus, tum & cæteris Mediatoribus, Commiſſarii utrinque delecti ſub finem proximè præteriti Veris cum Chriſtianiſsimi Regis Conſiliario ſecretiore & ad hos tractatus pacis Legato plenipotentiario Illuſtriſsimo Domino Petro Chanut in loco acceptato convenerint, factúmque ſit, ut in ipſo dehinc aditu conventûs difficultates quædam ſubortæ moras objicerent, unde ſuſceptum apparatu multo negotium eò prolabi jam inſtante hyeme videbatur, ut re prorſus infectâ, & penè non tentatâ, diſceſsio fieret; Indignum utróque foret, ſi præter exſpectationem tanta molitio ad utriuſque gentis concordiam & emolumentum inſtituta caderet incaſſum, ſuadente præſertim Chriſtianiſsimi Regis Legato, & fidem interponente, quod cùm frequentibus colloquiis ſincerrimam in utriuſque partis Commiſſariis faciendæ pacis ac incundæ amicitiæ voluntatem deprehendiſſet, ſpes certa melioris eventûs affulgeret, ejúſque promovendi gratia, media quædam ab eodem Legato proponerentur. Nos ſub libera Ratihabitione Sereniſsimæ Reginæ Dominæ noſtræ Clementiſsimæ conſenſimus & convenimus, ut congreſſus hîc noſter ſecundùm ſupradicta Pacta Induciarum reaſſumatur ad viceſimum diem menſis Aprilis Stylo veteri anni* 1652. *proximè inſtantis, quo præfigente Chriſtianiſsimo. Rege*

eadem

eadem tractatio pacis inchoabitur & concludetur, ſpatio duorum menſium, Maji ſcilicet & Iunii, quo emenſo liberum erit utrique parti à Conventu abſcedere, illæſis induciis, quamvis negotium nondum ſit ad finem perductum, niſi ex mutuo conſenſu terminus iſte fuerit prorogatus. Et quò planior expeditiorque fiat tractandi ratio, ubi cœptum fuerit futurum iſtud colloquium per continuatam Christianiſsimi Regis mediationem, eodem quo ſuſcepta eſt ſtudio â ſua Majeſtate eademque diligentia & integritate, qua per ſupra memoratum Legatum eſt adminiſtrata, procurabitur medio tempore, ut quæ hactenus cauſæ hujus Conventus progreſſui obſuêre, tollantur, ipſiuſque diſceptationis materia, quo fieri dabitur modo, tractabilior evadat. Hanc verò conventionem & ſponſionem, ita demum valere volumus & vim habituram intelligimus, ſi quemadmodum eam in ſupradicti Legati Domini Chanut manibus concredimus, ſic etiam par omnino conventio & ſponſio huic noſtræ ex æquo reſpondens à parte Poloniæ apud dictum Dominum Legatum deponatur ab Illuſtribus, Illuſtriſsimis, Magnificis & Generoſis Dominis Legatis Polonicis. In horum fidem præſentes literas manibus noſtris ſubſcripſimus & ſigillis noſtris firmavimus Lubecæ XII *die Menſis Octob. Anni milleſimi ſexcenteſimi quinquageſimi primi*

Johannes Adeler Salvius *L. S.*
Schering Roſenhan *L. S.*
Johan Wachmeiſter *L. S.*
Laurentius Canterſtein *L. S.*

Exemplar originale conventionis hujus ſuprà ſcriptæ depoſitum eſt in manibus meis ab illuſtriſsimis Dominis Legatis Sueticis in eo nominatis hic Lubecæ die 12. *Octob.* St. N. *anno* MDCLI.

Chanut *L. S.*

Ego Secretarius Polonicæ Legationis accepi ab Illuſtriſsimo Domino Christianiſsimi Regis Legato apographum ſuprà ſcriptum Lubecæ die & anno quibus ſupra.

Lima-

Limatio ſeu Eliminatio
Cauſarum Suſcepti
à
CAROLO GUSTAVO
Contra
JOANNEM CASIMIRUM
Poloniæ & Sueciæ Regem hæreditarium Belli.

A Veteri & Mimico proverbio incipit calumnia Suetica, quia à novo & ſyncero Veriverbio incipere non potuit. Et ſic quidem à veteri more non recedit Suecia; Ubi tam facilè eſt Reges è Regno dejicere, quàm Romæ ſub Tarquiniis papaverum capita decutere. Domi tamen ferè hoc ſolùm antea levitas aut ferocia audebat; nunc foris verò, ſub alio nomine, tanquam licito, (quod mox prodetur) novus è Suecia Rex ſibi fas eſſe contendit, ut aliena Regna rapiat aut diripiat; atque ut ſpecimen aliquod, non tam juris quàm *neceſſitatis* habere videatur, catapultariâ voce *coactum* ſe ad hoc profitetur. Putares Herculem ab Euryſtheo ad Reges & monſtra expugnanda compulſum. Interim Cauſarum quarundam larvas, veluti feciales Sueticos, è variarum criminationum cavëis præmiſit; ipſe mox tanquam furia ſecuturus. Furore enim ex impatientia concepto, in bellum & arma raptum ſe agnoſcit, & prædicat; quod alii nemini dicere liceret; Digno certe belli apud Suecos Auctore. Et ſic facilè etiam Cauſarum poſthac æquitas, ſanitáſque ſi qua fuiſſet, in principio ſtatim vulnerata & corrupta, ſe pariter & inſaniam prodit. Quid ergo ſani aut ſynceri in cauſis hujuſmodi eſſe poteſt, ubi furor ſolus, cauſa

tota soláque belli fuit? Crederes Lapithas & reliquos Centauros è Pindo & Othry repente irruisse. Sed nihil novi furorem esse, in parte familiæ Regiæ Succorum, peregrina pariter, & domestica illic historia testatur: Ericum enim Gustavi prioris filium natu maximum, duo fratres Principes publico scripto incusârunt, damnarúntque; quòd furendo sæviendóque Proceres quosdam Regni, aut suâ, aut alienâ manu trucidârit, quodque ipsos fratres, carcere & ignominiâ, & seipsum infami conjugio, atque aliis ludibriis deformârit: Nec furorem hunc, nisi carcere vicissim, & forsan pejori fato expiasse secretior rumor tradidit. Alium quoque fratrem germanum Magnum nomine, obvia historia memorat, perpetuis ferè furiis actum, ideóque claustris & vinculis coërcitum, ne citò totus periret. Et de tertio fratre quid dubitamus, Caroli tantùm Sudermanni nomine, antequam Regnum raperet, noto? quippe quem fratris Regis filios duos, regni hæredes proximos Regno spoliasse, tantúmque sanguinis nobilis & plebeji fudisse audivimus aut legimus, quantum nullam tyrannorum classem in Suecia profudisse, annales Suetici tradunt. Sed & tunc furorem ejus regaliter emicuisse, Rex Daniæ solenni scripto prodidit; cùm is præter morem omnium ætatum & Regum Succiæ, Septemtrionalium Lapponum Regem sese appellavit, scripsit, jactavit; quorum tamen nullam Urbem, nullam civitatem, rarissimos pagos, vel incertas & mutatorias tantùm sedes, monstrant tabulæ septemtrionales; quíque omnes simul conglobati, ne particulam quidem Regni conficere possent, quorúmque maximam Danus partem suam esse contendebat Sed has tam generosas muscas bellè bello excussit, simúlque septemtrionem falsum, & veram quandam Succiæ partem, aliquamdiu ei ademit, vel excussit Danorum Rex. Et hujus Caroli nepos, sed ex deteriori sexu, ne meliora sperare liceat, est hodiernus Succiæ Rex; qui (quod alii Reges non fecerant) se palàm profitetur *furere*. Cum tali itaque res nunc erit, cum hoc disceptandum nunc, agendúmque, cui *patientiam furor*, comparendi & defendendi se facultatem, jura omnia legésque negant & adimunt; nullúmque

Georg: Trisarol: in refutatione Skytii.

lúmque in foro aut judicio libero & legitimo locum relinquunt. In jure certè communi, publico, & civili hoc manifestum est, quod quidem in Suecia cum reliqua civilitate non admitti ajunt; Imò XII. tabulæ, è Græciæ severa antiquitate conscriptæ, & omnia postea Jura legésque alibi, ne suas quidem res administrandi furiosis permittunt facultatem. Unde ergo tam liberi & confidentis *facinoris* privilegium ac gloriam, gloriosum Regem accepisse, & vindicasse sibi putamus? aut à qua auctoritate tam *Regalem furendi* licentiam assumpsisse credimus? à *veteri* inquit *verbo*: & quod illud? *patientia læsa fit furor.* Sed cur *vetus* & obsoletum elegit? quia nullum novum, idoneum facinori suo invenit. An quia vetus in familia furor? Cur verò furiale potiùs quàm modestum quæsivit? quidni ideo, quia nihil modestè acturus erat? maluit ergo è scena & theatro turpitudinis, inter

mimos obscena jocantes

quærere, quod in Academiâ, aut Stoâ, vel Socraticis tabulis nusquam reperisset. Mimus enim erat & servus, & Syrus Publius *Verbi* hujus auctor, cui ad fabulam peragendam popelli applausus satìs erat. Sed neque in sacris, neque in Regiis usquam aut illustrium Virorum verbis, dignius se, & facto suo regio *Verbum* Rex cum tota Schola Suetica invenit, verùm eò angustiarum redactus est, ut docentes, vel

imitantes turpia mimos,

in tam magno & excelso negotio Magistros, atque Doctores solos haberet. Quantò graviùs & innocentiùs ille Principem instruxit, qui *Verborum* intemperantiam non ex Majestate regiâ esse docuit; Muliebre verò esse, furere in ira monuit. Sic tamen reperto assumptóque furore tanquam jure vel oraculo se Rex ille tuetur, publicéque Cæsari, Regibus, ac Rebuspublicis, generíque humano persuadere conatur, se, dum *impatiens* est, dum *furit*, dum insanit, ritè, rectè, justè agere; & synceras verásque Causas habere, *enumerare*, vulgare. A tali itaque quid exspectas lector?

Seneca Lib: 1. de Clementia

lector? sani-ne aliquid, vel aliud, quàm quod à *furibundo vel furioso* procedit? quod nomen ipse sibi, vel Causarius & defensor ipsius, ei induit. Nam à furore quid potest nisi furiosus deduci? Et quamvis è domesticâ seu Pomeranicâ officinâ caprimulgus aliquis, aut Vertumnus mercenarius, adulatrici interpretatione, veluti butyraceo unguento *Verbi* atrocitatem mollire voluerit: furorem Germanicè, **grim** / vertendo, nunquam tamen vel gry quidem, minùs erit *furiosus* quàm **unsinnigh** / **wittigh** / **rasende** / qualem facto Rex ipso egregiè se præstitit: Nam idem & accusator, & testis, & judex, & exsecutor, & Unus omnia est, simúlque queritur, arguit, damnat, plectit, & dolo, vi, ferro flammis grassatur; Depopulationibus, carceribus, exiliis, & vastitate Provinciarum, templorum, oppidorum, pagorum, Nobilium cædibus, deprædationibus, captivitatibus etiam contra fidem datam, aut malignè monstratam promissámque sævit. Hoc quidem plus est quàm *furere*. Nam si id agit ut Polonia fiat sua, cur

Vult esse nullam?

vel ubique afflictam, exhaustam, oppressam? profectò nisi furiosus

nemo sic vastat sua;

An ideo quoque defensionis suæ capita illa captiosa, trunca, cassa, *Causas* tantùm vocat, quia justas ut vocaret, hoc elogium addere non potuit? Sed & *breves* appellat, & revera sunt; quia ad veritatem nusquam pertingunt, licèt Herculeo gradu, aliquandiu incedere sibi videatur. Postremò & præliminares vocat, nam ne limen quidem justitiæ attingunt: Nempè & canes catenarii limen non intrant, sed foris latrant. Cæterùm quidquid rei sit, quidquid & ipse sit, non severiùs examinantes, audiamus inquam Causas, & (si Diis placet) rationes, sed tanquam furiosi, quod unicum præ cæteris nomen Causarius Regi suo veluti clypeum elegit adeò illum

. . . . . *solus jam præstare potest*
furor insontem.

quia fortè apud molliores Juris interpretes legit; *furiosos* ob delicta

cta non puniri: oblitus, eos pœnâ non eximi in enormibus criminibus, qualia sunt pactorum violationes, & illa quæ paulò antè enumerata sunt.

In Prima itaque Causa, ne de furore dubitemus, vivus mortuos incursat, vexat, lacerat. Olim Plancius aliquis, cum mortuis non nisi larvas luctari dixit; ita nunc Regem suum viventem, in Vladislaüm ante aliquot annos defunctum, Causarius immittit, committitque; quod ne quidem Neronis aut Caligulæ arena vidit, tantò palâm hîc, ipso furiarum regno iniquior; Ubi mortui tantùm ad mortuorum tribunalia delati judicantur. Poterat & hîc larva esse, prout larvatus in causis incedit, nisi *furiosus* esse maluisset, talem ergo sinamus esse, ne examen & refutationem, indignâ fatigemus curâ. Sed & ne obscurum esset, unde cum causa longinquus Causarius & peregrinator advenerit, ex inferis Botthium quendam adducit, quem ait, Non potuisse cum militaribus copiis, inscio & invito Vladislao Rege Poloniæ, tot Provincias & Ducatus Regni pervadere ad infestandam Livoniam. nec satìs est; sed certis documentis constare illum à Vladislao instigatum, ferociter adjicit & confusè, ut furiosi solent; omniáque conturbat, nec falsa aut vana à veris distinguit: Cur enim sigillatim & candidè non exprimit, quis ille Botthius (jam in cognomine suo quodammodo fatuus) fuerit, & à quo mandatis, armis, copiísque & sumptibus instructus, aliquò pervaserit? Cur non fatetur eum Cæsarianum Ductorem, Cæsarísque auspiciis ac stipendiis, militem, si quem habuit, collegisse, adduxisse, in rem Cæsaris procurasse, tentasséque armorum diversionem, ut Sueticæ fortè militiæ partem è Germania detraheret, virésque imminueret? Cùm ergo Cæsarianus minister & tribunus fuerit, Cæsarísque consiliis, jussibus, usibúsque operam dederit, quâ specie, aut quâ fronte Causarius, Vladislâi eam instigationibus adscribit, & attribuit. Itá ne Cæsar & Vladislâus idem? Germani & Poloni iidem? aut cur non audet Cæsarem, & Cæsariana insi-

 gnia

gnia vel imperia nominare? Nempe facilior adhuc res eſt cum Polonis ſolis, domeſtico externóque bello impeditis, omiſsâ interim aut ſuſpensâ contra Cæſarem fiduciâ, aut rabie, niſi forte pactis Germaniæ cùm Suecis impeditur. Quaſi verò Germania & Cæſar non etiam Poloniæ Regem & Regnum, imò ipſe Suecus pactis adſcripſerit, & comprehenderit, quæ ſi in his non ſervat, ſed tam apertè violat, quomodo illis ſervabit, ſi occaſio, aut furor ſimilis provocaverit? Quid deinde certi & proprii incrementi acceſſiſſet Vladiſlao, ſi Botthius Cæſari Rigam & Livoniam adjunxiſſet? præſertim ſi in Germania Magnus Teutonici Ordinis Magiſter, titulum, júſque ſeu prætenſionem, ſibi retinere, ac vindicare non omittat. Aliter tamen Cauſarius innuere videtur, cùm hæc ſubjicit. Proinde nec à veritate alienum eſt, habuiſſe tum temporis Lithvanos exercitum ad manum, quo recuperarent Livoniam, exercitu tunc & præſidiis deſtitutam, ſi propoſitum Botthio ex voto ſucceſſiſſet. Sed facilè ſe ipſam confutat calumnia; nam ſi exercitus *aliquis Lithvanicus* ideo paratus erat, ſicque Rex Botthium inſtigabat; quare illum ſeu partem illius exercitus in auxilium non ſubmiſit, aut ſubmitti non permiſit? præſertim ſi ex tali ſubmiſſione, & ſucceſſu parati auxilii, ſperabatur, aut parabatur Livoniæ recuperatio? Anne enim Vladiſlaüm hoc exercitu, & hâc occaſione inſtructum, credimus *inſtigationem* deſerturum fuiſſe? Quid deinde *Lithvanis exercitu ſuo* armatis optatius, aut glorioſius accidere potuiſſet, quàm amiſſæ Rigæ & Livoniæ vel dedecus abolere, vel jacturam ſarcire, ſuíque commodi fortunam apertam atque invitantem proſequi, & facilè atque utiliter exſequi? quod tunc in promptu, & ad manum (ut loquitur Cauſarius) fuiſſet, ſi ad hoc vota, ſpes, cupiditatem, vires, nempe exercitum habebant; tantâ rerum opportunitate laceſſente & promovente? Itaque cùm hæc nimis clara ac manifeſta eſſent, & calumnia ultra omnis probabilitatis ſpeciem aſcenderet; langueſcente non ultrò impudentiâ, ad minimum Lithvanos auctores Botthio fuiſſe, monſtro-

sâ voce aſſeverat. Siccine enim hoc minimum eſt, maximi ſcilicet facinoris auctores eſſe, quo penè abrepta eſt Sueciæ Livonia. Auctores tamen quomodo Juriſconſulte Suetice ex Matella Baldi probas? Quia inquis, ubi prohibere voluiſſent Lithvani, potuiſſent. Itáne auctoritates magnas, & capitales, probari leges Sueticæ docent? aliorum pudet afferre; Nam veſtras quis novit aut vidit, ubi nutu, ſuſpicione, juſſúque Principum crimina etiam atrociſſima, uſque ad furcas & patibula probari, cruenta hiſtoria prodit? Interim quoniam ad minima redactus es, vir minimi precii, *ad minimum* oſtende, quibus omnino pactis, aut quâ verborum neceſſitudine, quóve erga ſe beneficio Lithvaniæ Ordines obligatos evincas, ut ii exercitus pro Suecis inſtruant, alant, educant; ad illorum hoſtes, ſuo periculo vel ſumptu *impediendos*, ubi enim tales Induciarum conditiones? ubi hæc amicitiæ vel obligationis mutuæ, aut Lithvaniæ cum Suecis fœdera conſcripta, pignoráque data atque accepta, publicæ tabulæ habent? Dolo & ſcelere vos Livoniam Lithvanis abſtuliſtis, & tu vis, ut ii viciſſim loco gratitudinis, & bene meritæ mercedis legiones conſcribant, propriiſque ſtipendiis foveant, ad Livoniæ inſidiatores reprimendos. Aſtringe validius ori frontíque larvam, ne per convitia & figmenta totus pudor tibi exeat, ſi modò quis adhuc ſupereſt.

Simile quid etiam Polonis antea vaniſſimo impulſu imputaſti, quod mihi fortè per abſurda aviáque te perſequenti exciderat: Nam iis non tantùm ſcientibus, verùm etiam impellentibus hoc accidiſſe, deſolatiſſimo argumento arguebas, eò quòd ſcilicet, per literas Suetici Senatores, apud Senatores Poloniæ queſti, nihil ſolatii retulerint. An tu quoque ab eo tempore

inconſolabile vulnus, Mente premis tacitâ?

Sed dic, quid tuo animo ægre eſt, ut frigidam affundam. Solatium verò de facto alieno, quod debebant vobis Poloni? aut quod mittere poterant? imò quid juris tunc illis in *Botthium* eſſe potuit, ſi

is

is in potestate vestra erat? Támque vilem vos eum quare habuistis, quem tot facinoribus noxium, tam leviter dimisistis, vel abire permisistis? aut cur tam otiosè & negligenter tot damnorum (ut prætendis) patratorem custodistis? Non est hoc moris, aut genii Suetici, ut tam leviter malè facta erga vos, & injurias remittatis, sícque evadere sinatis. Venitquidem e Suecia Gorgonius aliquis Varsaviam cum literis & querelis ad Senatores in aula Polonica constitutos; Is hospitio & humanitate promptè honoratus, literæ etiam amicæ acceptæ lectæque publicè sunt. Omnibus ignota & inaudita antea erat Botthii non tantùm machinatio, sed & nomen ipsum; Nec Gorgonius complicem aliquem, vel conscium, multò minùs impulsorem, *nedum consensum Ordinum*, sine quo nulla res momenti alicujus auctoritatem in Polonia habet, profiteri, vel edere, aut insinuare potuit. Responsum ergo retulit plenum æquissimæ purgationis & innocentiæ; quid enim aliud ab innoxia auctoritate referri vel exposci poterat? Sed & in Lithvania Dux Radzivilius campi (ut vocant) tunc Marsalcus, commissionem utriusque nationis, secundùm pacta institui à Gubernatore Rigensi postulavit, qui tamen ipse accedere noluit, sed alios delegavit, qui re libere synceréque discussâ, palàm declarârunt ac testati sunt, ex ipsius Botthii confessione constare, Ordines Regni & Magni Ducatus Lithvaniæ, immunes esse à *molitione* ipsius, licèt nebulam malè indutæ suspicionis de conscientia Regis Vladislaï non statim decusserint; quippe quam Sueticus sol brumalis decoquere, aut disjicere nondum poterat, nam hyems fortè erat &

gelido concretus frigore sanguis

non sinebat rationales & ingenuos spiritus ad cerebrum ascendere.

Piget diutiùs in Botthii hærere fabula: Post illam tu Parem rationem irruptionis Crocovianæ in Pomeraniam vocas subnectísque; parem *vanitatem* volebas dicere, & hanc paritatem non negamus; ut tamen Polonos reos facti Crocoviani facias, irruptionem averti à Polonis potuisse astruis, nisi ii *Pomeraniam*

raniam devaſtatam voluiſſent. Si de voluntate ſola nugaris, & intimos quoque Polonorum affectûs Suecis obligatos, atque obnoxios, magnâ & ſingulari tuâ voluntate vis, nimis delicatæ humanitatis es. Non putabamus certè nos tam familiares & conjunctos eſſe vobis, ut velle & nolle idem ambobus populis eſſet. Sed & Polonos potuiſſe hoc velle, & Crocovium avertere cum octo millibus irrumpentem, quomodo fidem facis? Nam ut pares illi avertendo eſſent, quanto exercitu opus fuiſſe cenſes? Is verò unde repentè, aut quibus ex cauſis antea paratus erat? Pro eximia ſanè verecundia tua, talem hîc fingere non es auſus: Quibus denique meritis hoc vobis deberi perſuades, ut Polonia ſuis impendiis inſtructos exercitus habeat, ac limites veſtros defendat? Aut quoties hoc repetendum eſt, nullo jure, nullis pactis, vel officiis veſtris, ad hos animos, ad hæc incommoda, & ſumptus præſtandos, Poloniam vobis inſcriptam, & oppignoratam devinctámque eſſe. Quodſi Procerum aliquis Unus, dum ſuis aut cognatorum amicorúmque prædiis metueret, neque ſatìs virium ad reſiſtendum Crocovio militariter haberet, ab eodem vel obſides, vel fidem, aut pignus ſecuritatis, humano more petiit, privatus hic metus, curáque ſeu induſtria fuit: Neque adeò tamen is irrumpendi libertatem dediſſe videri poteſt, prout nec dare potuit. Atque ita qualecunque hoc factum ipſius, neque Regi, neque Ordinibus Regni imputari poteſt. At reditum Crocovio refugo prohibere debebant Poloni, ſi culpâ vacare voluiſſent, Suecis utique id petentibus: vel ſaltem iis denegare haud facilè debebant, ut ipſis quoque per Poloniam perſequi liceret Crocovium, quod quia non fecerunt, manifeſtum Polonorum, hoſtilem erga Suecos animum exinde deducis. Sed an Poloni *Crocovium reditu prohibere* debuerint, vel potuerint, non hîc repetam, quia jam ſatìs antè declaratum eſt, cum de illo avertendo ac etiam Botthio impediendo, actum eſt; nihil horum vobis deberi; Et in Crocovio

præſtari non potuiſſe, in Botthio non debuiſſe. Vos autem *petiiſſe* aut vobis *petentibus denegatam facultatem perſequendi per Poloniam Crocovii*, quia in publica aut certa notitia, non ſatìs conſtat, neque tu clarè doces, à quibus Polonis talem facultatem habentibus petierint, vel repulſam paſſi ſint Sueci, ne mirabere, ſi ignota & abſurda nemo comprehendere, vel aſſequi planè queat! Nomina Regem Ordinéſque Regni ſi potes? ſi non potes, quare *hoſtilem ideo animum*, cúmque manifeſtum Regi Ordinibúſque aſſignas, & eam ob cauſam bello perſequendos declaras, adeò dictatoriâ auctoritate inſtructas, ut nihil minùs tibi liceat libeátque, quàm olim Sullæ, vel ſi quis poſtea plus auſus eſt? Tormenta verò aliáque auxilia, publico ſcitu conceſſionéque è Pucenſi fortalitio, vel aliunde ſubmiſſa Crocovio, quia in re tam ſonora nullus præter te audivit, vel ſcivit, tibi quoque quamvis Stentore clamoſiori, nemo credet, & ideo refutatione ſonantiore, aut clariore non dignabor; nam tormenta illa, quæ ſomnias, fortè bombi Caſſubici fuêre, ad quos te remitto.

Interea dum Polonis hoſtilitatem, ob denegata vobis contra Crocovium officia, affingis, cur de humanitate, & beneficio, aliàs vobis præſtito, de quo queri Cæſar etiam potuiſſet, cur inquam tam malignè obliviosus aut mutus es? ſcilicet rerum omnium, quæ neque unquam fuêre, neque futura ſunt gnariſſimo, ignotum aut leve ſaltem viſum eſt, ac ſilentio toto dignum; quòd cum Bannierus veſter Generalis in terga recedens, & Cæſaris tunc validiora arma declinans, partem copiarum uxori fugienti circumdediſſet, tunc tempore inquam tam periculoſo, hanc uxorem ejus refugium in Polonia petentem, toto cum militari præſidio Palatinatus Poſnanienſis comiter admiſerit, & hoſpitaliter acceperit, ac deinde per Poloniam honorificè deduci curaverit? Adeò beneficia non computatis, maleficia etiam fingitis, aut pro beneficiis redditis. An verò vos Sueci ſoli omnes gentes ac nationes, omnia facta & benefacta vobis adeſſe & ſervire vultis, & ſic *impeditiones*, *averſiones*, *prohibitiones hoſtium*, vobis obſequi, exercitûs etiam, ubi nulli ſunt, deberi veſtris nutibus contenditis; & ſi id

non

non promptè properéque fiat, tales pro hostibus habetis; *Ita Vos Trojugenæ vobis ignoscitis*: in aliis omnibus omnia accusatis, punitis, etiam dum indebita & impossibilia exigitis. Illud jam à te non quæram, quare Crocovium Cæsarianum fuisse Ductorem taceas, quia antea in Botthio similem dissimulationem detexi discussíque. Nam si in Cæsare Crocovii irruptio obliterata est, ob pacta pacis Germaniæ vobiscum confirmatæ, obliterari quoque à te Poloniæ accusatio debebat; Namque & Poloniam ibi comprehensam monui.

Post hæc jam terra tota & continens omnis fingentem conturbantémque te deficit, simúlque

. . . . . *deficiunt artes, deficiúntque doli.*

Ac propterea maria & fluctûs, ubi turbida omnia, invadis. Quomodo illic ad Insulam OEseliam appulsus sis non quæro, scio quàm res tempestuosa sit mare. Si in Cretam ejectus fuisses, nec Græciæ hodie ac ne sacra quidem auctoritas de mendace dubitarent. Sed nec sic quidem malè cretizas; adeò grandiora & atrociora omnia vero, illic confingis. Ais enim OEseliam regiis è Polonia machinationibus tentatam, & ad defectionem Ordines OEselianos cum impeditione cessionis Danicæ solicitatos à Vladislào IV, licèt nihil Juris in illam Insulam toto tempore, quo sub Dano erat, prætenderit. Sed hæc tibi *unde animi caligo & magna oblivio rerum?* Illo enim tempore etiam ne Vladislàus in mundo fuit? cui enim alteri verbum illud *prætenderit* applicas? An quàm longam linguam calumniator habet, tàm longum ævum Reges habent? De jure tamen, quod tu subticuisti, cur non licuit *Vladislao prætendere*, vel tentare aliquid, quando jam Insulæ status mutaretur, & de novo ageretur præjudicio? Neque enim sub Dano ab altissima & continua vetustate Insula illa fuit, neque perpetuo vel immutabili jure ad illum devenerat: Sed cùm Livonia continuis Moschorum irruptionibus conquassata, resistendo ampliùs non esset, & aliqui incolarum aliis vicinis, Magister verò ipse Ordinis, supremus & ligitimus totius Pro-

Epimenides, & ex eo S. Paulus.

vinciæ Dominus, protectioni Regum Regníque Poloniæ totaliter se subjecisset; OEselia quoque pars fati violenti facta est. Nam Episcopus ejus Joannes Munghausen, pactâ & acceptâ certâ pecuniæ summâ Regi Daniæ, seu fratri ejus Magno eam tradidit: Ordini tamen & consequenter successori legitimo Ordinis jure Reëmptionis servato ac derelicto: Prout etiam in altero vicino Curonensi Episcopatu accidit cum Castro & territorio Piltensi. Quapropter cum Vladislaus intellexisset id agi tractaríque, ut OEselia à Dano ad Suecos transferretur, veluti imploratus & non violentus Ordinis successor, & Livoniæ multos per annos optimæ fidei possessor, misit statim Bergium Cubicularium suum, qui oblatâ constitutæ olim pactæque pecuniæ summâ, ageret de suspensione cessionis, sive intromissionis in Insulam, donec per interpositionem Regis Galliæ, vel alterius, aut ipsâ æquitate monente, aliquid aliud liberum & non obligatum, Suecis à Rege Daniæ daretur. Sed cum Insula Suecis potior alieno Jure esset, & bolus hic insatiabiliter illis placeret sapere̍tque: Protestatio sola nudáque insinuata fuit, quâ illud caveretur, ne nova & dispar Succorum à Danis possessio Juri Reëmptionis seu potioritatis (ut vocant) quicquam præjudicaret, neve illud hâc mutatione penitus tolleretur obrueretúrque, & sic facultas omnis redimendi, simul silentio obliterata interiret. Neque hoc pro *solicitatione ad defectionem* censeri haberíque solet, sed passim protestatio talis, citra Jurium quorumvis damnum licita est, licitéque admittitur, nisi ubi vis & injuria prævalet. Ut verò gratis aut vi ullâ omnino Insula ad Vladislaum transiret, aut per solicitationem violentam Succis eriperetur, tunc literis nudis & chartaceæ contestationi tribuis, dum Græco sono tumidum Diploma, Græcule hoplomache, eam vocas? poma aurea, quàm Diploma ad corrumpendos Ordines efficaciùs dixisses; vel arma, vires, classem, aut etiam militem ad hunc paratum instructúmque habuisse, & unà immisisse Vladislaum cur ad fidem faciendam dicere non es ausus; sine quibus defectio strui aut sperari non potuisset? Præterea cur de negotii totius & Insulæ conditione, atque aliis circumstantiis, quibus

Joan. Isac: Pont. Hist. Dan. lib. 8. pag. 341.

OEselia

OEſelia obnoxia erat, cur inquàm magis mutus es, quàm mutum eſt mare, ſeu maris Norvegici aſellus ſicciſſimus; quamvis aliàs in calumniando, vocalior ſis quàm Aſinus Arcadicus, & tympano Helvetico ſonorior? Nimirum aliter, haud quaquam tibi promptum erat, hominibus rerum longinquarum ignaris fucum facere. An niſi ſic quoque Regis tui *Cauſa* juvari, fucaríque, aut non aliter Regia eſſe potuit?

Brevis deinde tibi ex Oeſelia ſaltus in Livoniam per mare anguſtum fuit; leviſſimus enim eſt mendaciorum trajectus, quæ tibi pro velis, remíſque fuêre; Sed & ſic Naufragus atque ab omni veritate nudus appuliſti, adeò ut ne tabulæ quidem ulli inſiſtas, in qua oſtendere queas, tentatam in Livonia ſubditorum Sueticorum à Rege Vladiſlao fidem, & *tamen id* haud incertis teſtimoniis conſtare *incertiſſimus teſtis* aſſeveras. Si tu cum Ulyſſe illo mendaciſſimo, ſimiliter Naufrago ad Phæacas abjectus fuiſſes, certè multò audaciùs tu Læſtrigonas, Cyclopas, Monoculos alióſque

. . . *Aeneos fratres cœlo capita alta ferentes*

& fabuloſa alia quæ

. . . *Ithacus nullo ſub teſte canebat*,

effingere & commemorare potuiſſes; Poëta tamen Latinus, non

Tam vacuum capitis populum Phæaca putavit;

ut talia crederet. Tu nunc omnes lectores *cauſarum* tuarum ſtupidiores Phæacibus autumas; ut tibi fidem habeant, qui in tanta teſtimoniorum incertitudine, (ut gloriaris) in tanta impudentia, quam profiteris, ne Unius quidem teſtimonii larvam adducere potueris. Cùm itaque nullum neque diem, neque annum, neque ſæculum, nullúmque hominem teſtem, etiam ex vicino furno ſeu tabernâ Æſtonicâ nominare queas, ignoſce, ſi tibi inteſtato nemo credat, neque injurato. Naſica enim non es, quamvis probè naſutus, neque Cato unquam fuiſti; Catonis tamen, quem aliter orcum vocant, non indignus, ubi falſos teſtes, teſticulorum damno puniri crediderim. Sed neque juratò tibi facilè quiſquam, extra Scenam vel Orcheſtram Succiæ credit, qui jura omnia ſupprimens aut pervertens,

 con-

. . . . *conceptis verbis perjuras*,
ſi Nero tuus jubeat.

Breviter ergo projecto in medium inſolenti mendacio, nec probato, quaſi puderet, quod tamen apud te inſolens eſt, è Livonia te proripiens, ceu nodi Lapponici abreptus turbine, quô furioſiſſimè navigari Nobiliſſimus portentorum, & veſter hiſtoricus prodit, repente in *Dania* conſtitiſti, mox aliò atque aliò, paleæ æſtivæ pulvisculo levior abripiendus. Si Cymbria Daniæ pars Cymmeria eſſet Regio, non mirarer tenebras te inde offundere; Cæterùm ſic quoque tenebras, ſed fugaciſſimas captas, quia mox per compendia cæca, ne luce prodaris, diffugiens: Non defuiſſe, ais, cum Rege Daniæ tum temporis alieniore, ut & cùm Arnheimis, ac Baudiſio molitiones in perniciem Sueciæ, quæ ſingula referre longum foret, & à propoſito compendio alienum. Non à compendio, ſed à veritate alienum dicere debebas. Sed ubi tu non *à propoſito* veritatis alienaris, quam ſemper poſtponis ac rejicis? verè Plutarchus! *compendiaria res eſt improbitas, virtus longa*, tibi longinqua ſanè, quia tamen ita vis, quàm potes maximè,

Olaus Magn. lib. 3. c. 15.

Tam verba confer maximè ad compendium

ne deprehendaris; quia falſitatem prodere mora ſolet. Cur verò alieniorem, non addens cuinam, Regem Daniæ dicis? ſi vobis; meritò de injuriis à veſtra ëi ferocia illatis taces, & hoc quoque compendium eſt. Quòd ſi tamen Regis illius *alienationem* erga vos, rumorum loquacitas etiam in Poloniam attulit, cúmque contra Sueciam aliquid moliri vel meditari vicino murmure increbuit. Quidni Vladiſlaüs de ſuo in Sueciam hæreditatis Jure timeret? Vel cum tam potenti hoſte Sueciæ, cur non cautum ac proviſum vellet, ſi liceret? Hunc enim meminit eſſe, qui antea Caroli Sudermanni convitiis ac malefactis laceſſitus, in Sueciam armis irrupit, graviſſimis damnis afflixit, ac penè abripuit; longè certè latéque diripuit, ac vaſtavit. Quam ſi idem tunc aggrederetur, cámque ſuo & veteri Regum Daniæ more odióque invaderet,

deret, annon difficilior postea de jure hæreditario actio, cum Victore & Invasore, rebus adeo mutatis foret? Præsertim cùm Daniæ Reges Jus sibi in Sueciam non obscurè prætendere dicantur, atque ideò Sueciæ insignia, tres coronas mordicus retineant; & vobis Suecis invitis, infra aut post securim Norvegicam, palàm ponant, gestent ostenténtque; Quod si aliquid ab illo impetrare licuisset Vladislao, ne iterum apud alios atque alios Suecia aut tota, aut totum Sueciæ Jus penitus periret, an hoc à justâ & licitâ futuri curâ alienum? aut à legitimo hærede deserendum, quisquam præter te diceret? Cur verò Molitiones has perniciosas Sueciæ, in nullis iterum circumstantiis prodis? pecuniam, classem, exercitum à Vladislao submissum, aut promissum Daniæ Regi ad minimum insinuare poteras. Absque his enim, quis hodie aliquid magni molitur aut sperat? Nam talia ut fidem mereantur, non omnino silentium poscunt, nec fugitivam tantùm mentionem, aut præteritionem Rhetoricam admittunt; sed & hoc tu *compendium* vocas. Agnosco vocem; *compendio* enim etiam latrones ac fures, & silentio tenebrísque gaudent, quos postea suspendium meritó in lucem educit, & illustrat. His te tenebrionibus compendiariis, compendiosissime calumniator, cum furtivis utique plumis convitiorum adjungas licet, quia veras & synceras non habes, etiam cum tam plumatus incedis, quàm exercitus Indicus. Interea & ego.

Si quid tibi compendî facere possim, faciam:

Utque levior incedas, detraham tibi alienas plumas, ut meritò

. . . . *moveas cornicula risum*

furtivis nudata coloribus:

Nam veri in Suecia & Suecis, jam diu desiêre.

Inter compendiarias itaque adhuc causas post Regem Daniæ Arnheimius & Baudisius, tanquam duo fulmina belli, aut totidem Annibales, non absque horrore in theatrum à te producuntur; acsi cum his quoque, licét nullo regno, nullâ potentiâ, nullâ denique classe, imò milite, sumptúque nullo instructis, in

per-

perniciem Sueciæ Vladislaüs molitiones aliquas agitaverit, quarum tamen nullas monstras. Et Arnheimius quidem (Philosophicum Generalem, honorato joco Gustavus Adolphus vocitasse fertur) nihil admodum magnum & admirandum Polonis in Prussia approbavit, adeò ut post ludibria aliquot tunc oblata Rege Sigismundo, Principe Vladislao, & Proceribus ad spectaculum virtutis militaris, contra Suecos sub Albo monte invitatis, meritò amotus fuerit: hunc tamen tu Vladislao hic objicis. Sueticum verò Manifestum Anni 1644. Mense Februario editum, Regi Daniæ, cum simili sive querelâ sive vanitate exprobrat. An fortè in duorum Regum tunc obsequium divisus fuit? An verò singulare aliquid & illustre his duobus Regibus usque in perniciem Sueciæ præstare potuisset, non valdè ipsi Sueci testati sunt, quando illum astu dolóve in Sueciam abreptum (si vera narrantur) ita clusum, inclusumque & custoditum voluêre, ut non solùm è custodia, sed ex tota Suecia illa suspicacissima, oculatissima, auritissima, montosissima, paludosissima, vastissima impune evaserit.

Baudisius autem ille bis captus, & crebriùs molæ Stargardianæ assidens, vel postea in aula; an ad moliendum aliquid contra Sueciam in copiis, vel viribus propriis, vel aliunde habuerit, etiamsi eum ex corpusculo illo suo in Herculem vel Atlantem excrevisse fingas, quis vidit? quis audivit? si tamen peritia bellica hunc Baudisium, vel illum Arnheimium Vladislao Regi commendabat: Et Baudisius fortè studio conatúve, aut obsequio frequentiore Regi sese insinuabat, offerebátque; quid miremur, aut quid tu exprobras militares viros, militaris Regis genio placuisse? Quid alii Reges? An non pacis tempore, ac etiam cùm nihil *moliuntur* viros magnæ solertiæ, & dexteritatis bellicæ opinione approbatos sibi circumdant, corúmque familiaritate licitè delectantur. Magni certè videris Baudisium facere, ita illum, tanquam Ulyssem & Ajacem in Equo Durateo ad *perniciem* Trojæ, cum aliis Heroïbus inclusis, tu intra tuarum *Causarum* capsam occlusum, in Sueciæ perniciem erupturum nominas.

Por-

Forti posthæc, uti post fortes viros, & operoso verbo partem primam Causarum lacerarum concludis: *Hæc tempore Vladislài IV patrata.* Quid vero tu pater patrate, patratum esse hactenus ostendisti? Botthium enim & Crocovium solummodò tentasse aliquid, sed clusos; Bergium solicitasse defectionem Oeseliæ fassus es; nec nisi tentatam Livonum fidem, nullo ibidem nominato, brevissimis verbis mentitus es. Sed nec cum Rege Daniæ, & postremis duobus Bellisariis *patratum* aliquid in ullo facto, vel expeditione dixisti; tempore autem Vladislài non à Vladislao *patrata* quod dixeris nescio an ultrò an per impudentiæ modestiam feceris. Quamquam nec illud verè dixisti, multò minùs hoc, cum Vladislàus nihil omnino, neque ipse, neque per Reges alios aut mercenarios Heroas quicquam *patrârit*, quod verbi atrocitatem impleat, si tamen aliquid *patravit* (vide quam ordine & clarè tecum ago) cur vivo ea illi non objecistis? Nunc in Umbra defuncti piacula Sueci quæritis, & manes sepulti violatis, cúmque incusatis, qui se defendere non potest: cum tamen saxa ipsa mortuis pacem præstent, aut loquantur, oréntve post funera quietem.

Deinde inficiari nequis Causarie, post omnia illa, sive vera sive falsa à te enumerata, Regem & Regnum Poloniæ, ad pacta pacis generalis Germaniæ, non modò à Cæsare, sed & à vobis ipsis, Suecis, admissum, adscriptum, inque illis comprehensum esse. Inspice Articulum sive Caput XVII. pag. 119. Lipsien. edit. Quâ fronte ergo, aut quo Jure eadem, etiamsi hostilia fuissent, publicæ tamen pacis sinu excepta, & tantâ Regum ac Mediatorum auctoritate, Sueciæque totius consensu, ac confirmatione, iam diu sopita, sepulta, antiquata, tu iterum resuscitas, & veluti ad pœnam ac supplicium vocas? Hæccine Sueciæ Tricoronigeræ fides, synceritas, constantia vel innocentia est? An leo Gotthicus, aut recens accessoria bestia Gryps ita sævit? Nam vulpem nondum inter insignia publica videmus, interfacta agnoscimus. Præterea etiamsi Rex mortuus, culpæ aut suspcioni apud vos obnoxius verè falsóve esset, nullatenus eidem tamen, ita Ordines Regni Poloniæ im-

pliciti & innexi ſunt, ut noxæ Regiæ, ſi qua fuiſſet, ſimul obnoxii vel aſtringi à te poſſint. Scire enim debes in libero Regno, non ſolùm diſtincta & ſeparata iſta eſſe, ſed etiam mutua Induciarum pacta non cum illo, aut ullo ſolo Rege, verùm nominatim, diſtinctè & expreſſe cum Regno, & Ordinibus Poloniæ ſolenniter inita, conſcripta ac ſtabilita eſſe; atque ita à Rege quomodocunque incuſato ad Regnum & Ordines, argumentationem, & culpam, ſi quam probaſſes, ritè ac legitimè duci trahíve non poſſe. Quæ tu verò Ordinibus vel conſciis, vel auctoribus tentata aut patrata, aliquando Sed non ubique aſſinxiſti, ea ſuis jam locis, inania, falſa, gerráſque Germanas, aut Sueticas calumnias fuiſſe, ſatìs oſtenſum eſt; illuc ergo te rejicio.

Cum autem in omni Jure ac foro, manifeſtum illud ac neceſſarium ſit, ut in criminalibus, quales ſunt Regum accuſationes, & pactorum violatorum facinora, luce meridianâ clariores ſint probationes & documenta; Quid à te hucuſque, vel poſthac aliud, quàm continua figmenta, & vaniſſimarum ſuſpicionum fumi, ac denſiſſimarum calumniarum nebulæ lectoribus offunditur? Et hæc talia, tu tamen Cauſas vocas, quæ ſi loqui poſſent, nil aliud de ſe dicerent, quàm

Nos numerus ſumus.

Poſtremò, tametſi *Vladiſlao vel conſcio, vel non invito, adeòque Inſtiganti* quaſdam objicias cauſas, cur Regem Caſimirum reum, & hoſtilitatem meritum contendis, urgéſque? Succeſſit quidem ille Vladiſlao, ſed non ut hæres, nec hæreditario jure, nam per libera & operoſa ſuffragia, nec extra periculi aleam venit, nec fratris nomen inducit hæreditariam ſucceſſionem, aut culpæ alicujus complicitatem, vel imputationem, niſi fortè in Succia; ubi legimus Joannem, Sigiſmundi fratrem, proximum Regni hæredem, non ſolùm Regno, verùm etiam Magni Ducatus Finlandiæ privilegio, à Carolo & veſtris conſtitutionibus privatum, exutúmque. Neque tamen licèt hæres fuiſſet Caſimirus, luere deberet ea, quæ pacis Germaniæ legibus ac ſolennitatibus ſopita, jam ante monuimus.

Quia

Quia verò propria ac particularia quædam convasasti, quæ ipsi Casimiro Regi imputares, ne effugeret tuas criminationes, & bellicum Regis tui furorem; prodeant sanè, sed ordine tuo, qui scelera ordinare & calumnias nosti, ut non nisi ordinatum apud te nefas incedat.

Primus ergo impetus, quasi ingratitudinem Regis Casimiri erga Reginam Christinam exprobrat; putares hospitem illum Naufragum in Macedonia accusari, qui mox benefactorem ædibus ac facultatibus suis spoliavit. Ad ingratitudinem verò probandam, quæ adducis? Regina, *inquis*, Sueciæ propinquo arctóque sanguinis nexu Joanni Casimiro devincta, illum Ordinibus Poloniæ, non solùm conjunctim cum fratre, sed & sigillatim commendavit, annitebatúrque omni modo, ut is voti sui compos, ad Regnum Poloniæ consequendum fieret; Hócque studium Reginæ mox prosperum eventum fuisse consecutum: sed Regem Casimirum nihilo mitiorem se præbuisse, sequentibus te probaturum polliceris. Seneca: lib. 4. de benef. c. 37.

Nunc tandem probationes promittis, quod antea à te exprimi non potuit; præstolabimur itaque probatæ fidei & claritudinis probationes. Interim tamen nè nimis *arctum hunc sanguinis nexum* in Regina jactes aut commendes, nimis enim suspecta hæc tua benevolentia est;

. . . *An quicquid calcaveris hîc, rosa fiet?*

Nimis cruenta exempla in illa familia præcesserunt, in qua tu *propinquum arctúmque sanguinis nexum* tantoperè deprædicas. Avus Reginæ Carolus, annon *propinquiori* nexu fuit Sigismundo devinctus, quàm hæc Regina est Casimiro, & tamen nullus *arctioris sanguinis nexus*, neque necessitudo, pietati Juríve ulli devincere eum potuit, quin Sigismundum ejúsque posteritatem ac sanguinem, quàm longissimè è Regno detruderet, expelleret, arcerétque semper. Et quamvis sanguinem ejus non fuderit, fudit

tamen

tamen nobilitatis, populíque omnis, qui regio Sigiſmundi ſacramento, arctiùs fideliúſque devincti erant. Hic quoque Carolus Guſtavus, *tam propinquo nexu devinctus eſt* Caſimiro, quàm fuit Chriſtina; An ideo tantùm ut ad Regnum Poloniæ armis *propinquaret*, illo etiam extruſo

Eſt prorſus iſte gentis armigeræ furor.

à Carolo in hunc tranſmiſſus. Interim tamen cum eo Chriſtinæ Reginæ affectum ſtudiúmque non comparabimus; imò ne miſcebimus quidem. Sed nec ideo Ordines Regni Poloniæ Joannem Caſimirum, ſi abſque Chriſtinæ literis, electionis fatum ſolicitaſſet, minus electuri fuiſſent; cujus facti rationes hîc non opus eſt commemorare. Literario tamen hoc Reginæ beneficio ornatus Caſimirus; dic? quo, poſtquam Rex liberis Ordinum ſuffragiis electus eſt, quo inquam ludibrio, contemptu, aut piaculo beneficium illud epiſtolare, & gratitudinis ſuæ debitum, atque hoſti mentum hoſtiliter corruperit, aut violârit; ut propterea nunc bello à Carolo Guſtavo ſucceſſore mirifico Reginæ perſequendus, adeóque inhumaniter & inclementer, ſupra omnem cognati ſanguinis modum ac proportionem puniendus ſit.

In commercio, *inquis*, literarum cum Regina Sueciæ Latinâ linguâ uti noluit; nullam aliam ob cauſam, quàm ut hocce modo devitaret eam titulorum rationem, quæ Pactis induciarum eſt expreſſa, titulúmque Sueciæ, Sueciæ Regibus aſtruit; Poloniæ verò Regibus derogat: id unicè agens, ut hâc viâ pactorum fundamenta convelleret;

Quid? *etiamne convulſa ſunt*, &
. . . *ruere omnia viſa repentè?*

Cuniculis, terræmotibus, tempeſtatibus validioribus, non tam facili vi, vel, ut tu loqueris, *viâ* convelli fundamenta ſolent. Mirificus certè viator es, ſed qui ſæpiùs de *via* omni recta, ad avia, ab omni probabilitate & veritate erro voluntarius *convelleris.* An verò Epiſtola Gallica, tanto cum impetu aut turbine venit?

nit?

nit, aut Medeæ verbis herbísve exarata infectáque erat, quibus illa arcem Creontis evertit? vel adeo

tota, succusso solo nutavit aula

vestra, quamvis super rupium fundamenta (ut ferunt) extructa? Mirum ni etiam

. . . . divulsa repentè
maxima dissiluisse capacis mœnia mundi

dicas. Non enim levis est potentiæ *fundamenta convellere, quod vix* Neptuno Deo affingere Poëtarum audacia potuit, à quo Trojanos

. . . . muros magnósque emota tridenti
Fundamenta quati, totámque è sedibus urbem

visam erui evertíque, Trojanus exul fœmineæ credulitati, per convivii libertatem narravit.

Unde verò vobis Suecis istud Gallicæ linguæ odium? vobis, inquam, qui nihil nisi Gallicum strepitis, spiratis, induitis, sectamini, Gallicè braccati, caligati, ocreati, fimbriati, plumati, Gallici nuper stipendiarii, mercenarii,& clientes passim. Gallicis verbis, tanquam Unicis floribus, literas vestras, non Latinas, interspergentes, exornantésque. Quid Galliæ Rex? an non domesticâ linguâ ad Reges Principésque externos passim scribit? Ea Gallicæ linguæ majestas est, aut censetur, ita certè observatur colitúrque, nec in suo Regno cedit Romanæ. Sed procul à tui animi observantia, istud vilipendium est, amicæ & regnatricis linguæ, sine cujus cognitione, nemo in ulla ferè aula satìs cultus incedit. Latinam tamen linguam pluris facis, quamvis in Latio domesticè & populariter perierit, ut vos eam in; ultimo Septemtrione retineretis, ne ultrà abiret! Sed non injuriam faciam synceritati tuæ in hac causa unicè probanda: Ideo non licuisse Gallicâ, vel aliâ quàm Latinâ linguâ Casimiro uti, Dictator Latinè dictitas, scilicet *ut per hoc compendium evitaret titulorum rationem in Induciarum pactis expressam.* Sed quid ais? annè Induciæ etiam decrevêre, non licere nisi linguâ Latinâ ad Reginas vestras scribere? Deinde, an non in Gallicis literis Christinam Reginam inscriptio vocabat? Casimi-

 rus

rus verò, nunquid in iis literis, se Regem Succiæ appellabat, aut titulum ejus sibi arrogabat? vel ampliùs quàm Joannem Casimirum sese subscribebat: Et Vladislaus non semel, licèt Germanicâ linguâ ita scribebat. Alii quoque Reges alibi, dum familiari inter consanguineos commercio literarum, quasi privatim utuntur, seponunt interim aliquid de Majestate publica, nominibus suis & conscientiâ contenti. Sic quoque Regem Sigismundum, non raro ad Hispaniarum Monarcham scripsisse vidimus, aut scimus. Reginam scilicet Sueci omnibus Reginis doctiorem habuistis, dignam ideo Romanis tantùm verbis adorari, quia nunc Romam adoravit. Si tamen Regina literis, sine titulorum omnium pompâ venientibus lædebatur, iisque *convelli fundamenta Induciarum censebat*, quare eas toties acceptavit? quare ipsa Latinissimis verbis & literis non exprobravit? non improbavit! Sed tardè, ô Sueci, Reginam, tanquam hujusmodi nugis læsam advocatis, quæ vos fugit, horruit, abhorruit: Nescis an à vobis non graviùs læsa, aut lædenda fortassis, nisi sese honorificè & tempestivè subduxisset. Ceterùm quid novi Reginas ex Suecia fugere? Mater Christinæ quoties aufugit, aut tentavit fugere? Sed ut ex hoc diverticulo ad viam redeatur, quem tu ex pactis Induciarum articulum vel paragraphum producis, aut producere, productissime hominum potes, *quo expressa sit ratio & lex*, quâ uti debeant, vel uti jubeantur obligentúrque Reges Poloniæ, ad literas in Succiam scribendas. An ita fortè observatum fuisse in conscriptione Induciarum, per tuum hunc loquendi modum intelligis? & hoc tu *expressum vocas?* Ignoras video, vel ignorare te simulas, Commissarios vestros, dum (ut infra dicetur) Lubecæ eodem argumento, atque ejusdem ferè criminis, optimas, aliàs plenipotentias Polonicas, condemnare studerent, probationem aliam in supplementum hujus assertionis suæ producere non potuisse, quàm quod in tractatibus ultimis Prussicis, Polonici Commissarii verbô promiserint syncero, Regem Regnúmque Poloniæ, in literis ad Reginam Regnúmque Succiæ eum adhibituros esse stylum, quo contenti erunt: Nullâ unquam & præsertim tum temporis, de hac

vel

vel aliâ linguâ, factâ mentione. Sed preme sanè ut vis, ut potes, verba, capita, & non articulos tantùm, verùm etiam totum corpus Pactorum: Exprime intima extima, ac etiam remotissima; quicquam ne hujusmodi ex illo Colosso papyraceo expressum dabis? Regulas juris si nosti, scis quid edicant, si non nosti, potuisses utique tantis Arcadicis auribus tuis audisse, quod expressa noceant, non expressa non noceant. Quare inposterum, si quid occultius & abstrusius habes, quod exprimere non potes, saltem id inter expressa non numeres. Nam quod mox subjungis, tam expresse falsum est, ut digitis palpari posset, nisi larva esset. Asseris enim

Certò certiùs liquere, Regem Poloniæ insudasse superiùs indigitatæ Livonum defectioni, & Rigæ capiendæ consilia captasse. Sudum est cœlum, in qua parte Livoniæ hoc liquet? aut quando liquebat? exere, extende, distende *digitum* etiam impudentem, aut quomodo Poëtæ vocant, quem ego dicere nolo; ostende in loco, tempore, aut circumstantiâ *Judatam defectionem*. An digitos fortè Colossi Rhodii habes, qui per diversa litora, extendebatur, cùm tam longinqua, aut nunquam gesta, visáve indigetes? Unum illius digitum pauci homines, ulnis totis complecti poterant; tu uno quàm vasta, quàm immensa, & extra hunc orbem, vel nusquam vagantia figmenta amplecteris, aut consectaris? Herclè si mons Athos in formam, seu statuam Alexandri Magni edolatus aut efformatus à Dinocrate fuisset, prout is industriam offerebat, cujus manus una amplitudinem capacissimæ urbis teneret; illius digitus par tuo non esset. Sed vide, ut sic etiam indigitare defectionem illam possis; Nam procul extra veritatis orbem ea à te fingitur. Quia tamen

. . . . *magno gaudes sudare tumultu*

dic quomodo, cum quo, per quem, *insudarit Rex Poloniæ*, iste nondum Rex Tibi quidem mendaciorum facilis, promptúsve

. . . *sudor fluit undique rivis*

aliis ad insudandum rebus falsis, non eadem facilitas? Quæ tamen

men est illa superiùs à te indigitata defectio? De nulla alia ante facta est mentio, quàm quæ à Botthio ineptè repræsentata in fumum abiit. Atqui illic *Vladislaum Regem instigasse*, *Ordines verò Poloniæ auctores fuisse* asserebas. Sed quid tunc fuit Casimirus, aut quem nunc facis? *indigita* saltem nomen, titulúmque aliquem; Sed videris assuevisse cum Siculis, aut Calabricis circulatoribus micare *digitis*, atque ita conjectoris ludicri artificium agere. Dic ergo clariùs, ut si tibi adeò certò liquet id, aliis etiam liquere possit, quibus talia exponis. Verùm nimis perfluit hic liquor, quem ex nebulis Aristophanis, aut è Luna navigabili Luciani, cribro Pomeranico collegisti. Et quamvis totus via lactea (quam ajunt liquidissimam & clarissimam cœli partem esse) effececeris, nunquam tamen Cymmerias tenebras exues, quas obstinato calumniandi genio induisti; Cæterùm cum Botthio satìs antea frustra desudasti; ubi quia tandem refrixisse valde accusationem tuam in figmentis suis nudatam ostenderimus, te in furno Livonico, ubi ignitis lapidibus sudorem humanissimè provocari ajunt, post tot cursus ac recursus sudantem, anui domesticæ fricandum ac refricandum relinquemus.

A Livoniâ deinde, & à Dünæ fluvii viciniâ ad Borysthenem usque solito impetu prosiliens; Cosacos ut in Livoniam irrumperent à Rege Poloniæ invitatos fuisse, haud levibus indiciis compertum habere Regem vestrum. Sed haud satis gravis ipse index exclamas; nam si aliquod saltem *indicium* attulisses, gravior certè testis videreris; apparet indicia tua tam levia fuisse, ut repentè in itinere evanuerint: Quod verò invitatos tantùm, non conductos, non adductos, non jussos *irrumpere Cosacos dicis*, humaniter & præter morem tuæ accusationis facis; atqui mundo universo satìs constat Regem Casimirum statim simul cum diademate, & trabeâ Regali sagum inducere coactum; neque semel iterúmque, sed pluribus vicibus, & per longiores moras, cum Cosacis dubiam pacis bellíque aleam repetiisse. Visi quidem illi sunt aliquando pacis conditiones recipere, sed feroci semper cum ambiguitate, & metu, seu suspicione: Ideóque securissima semper

con-

consilia, loca atque præsidia, sibi circumdedêre; nullis fluminibus, paludibus, desertis, montibus, aut monumentis, quantumvis operosè quæsitis firmatísque, satis fidentes. Et tu hos re verâ, tam procul domo invitari, vel educi aut sperari etiam ab aliquo potuisse, ut invitarentur, alióque educerentur, dices aut credis? scilicet ut refugiis suis & munitionibus excederent, viresque imminuerent eas dividendo, & in Livoniam usque alienando; præsidiáque sua desererent vel debilitarent, tot molestiis, periculis, & sanguine tanto parta stabilitáque? Vis autem tu haud leve indicium, hujus sive timoris sive obstinationis, simul & vanitatis tuæ? Aliquamdiu soli & suis viribus, bellum atque rebellionem susceperunt & prosequuti sunt, postea quasi necessitate coacti, etiam inimicas antè gentes in auxilium asciverunt, quarum amicitia nunquam sine damno constat: si itaque toti (ut ita dicam) & integri non suis viribus fidebant, quomodo distringi, atque Poloniam & Lithvaniam ultra dissipari abigíque militiæ suæ robora, passuri fuissent, qui jam non absque alienis subsidiis plenæ securitatis fidem inducbant vel admittebant? Quod si aliquis vel Procerum, vel Aulicorum, vel nobilitatis Ruthenicæ, privatim optare, vel cupere potuit, aut inter rumores susurrósve fortè est auditus, qui Cosacos nunquam quiescentes, sempérque timendos, ut rariores domi debilioresque fierent, in Pontum Euxinum vel Thraciæ littora spargendos, & dividendos, suspirio vel promiscui desiderii impetu innuisset? suaderéque etiam voluisset; vel si alius simili voto in Livoniam aberrasset, (illam nimirum partem, quæ Poloniæ adhuc parebat, & omni quasi cultore vacua fuit) atque ut illùc transportari è Russia possent, ferventiori fiduciâ innuisset, quid hoc ad publicum consilium vel consensum pertinet trahitúrve? aut quomodo hoc ad spes Regias ascendere potuit, cùm re ipsâ absurdum & impossibile esset, à suspicaci, & intolerabilis duritiæ indole, & iterum atque iterum rebellatura ferocia hoc obtineri. Non refert itaque quantùm tu audeas, qui quovis, *dices, sub judice vidi quæ non vidisti, audivi, quæ non audisti*, etiam sub cœlo alio, aut nusquam gesta.

 Anverò

Anverò vos Sueci semper quieti, & innocentes, intra ambitionis vestræ scopulos, specúsque hæseritis? jam non in partibus Moschoviæ, Pomeraniæ, Mechelburgi, Transalbianæ regionis aut Daniæ quæremus, quas mirabiliter nullo fortè jure rapuistis? Propior erit locus & non unâ fraude nobilitatus. Quod verò ais, Polonos non potuisse culpare vos, causâ fractæ pacis, si nunc primum *fractam*, violatam, ruptámque *pacem* intelligis, nimis facetus es nugator. Aliàs modestia hæc non innocentiæ vestræ, sed indoli Polonorum assignanda est, quæ non tam querula, non tam prompta fingendi artifex est quàm vestra; postquam culpas in aliis confingere non industriæ tantùm, sed justitiæ gloriæque pars splendidissima apud vos censetur. Sed quid opus est aliquid fingere, cùm Induciæ palàm violatæ fractæque satis prodant, nimiúmque comprobent, quid jam diu moliti, quid machinati sitis, quídque tot annis moliendo, ac machinando agitaveritis. Quandoquidem ergo & hoc elicere, atque exposcere, & veluti extorquere videris à patientiæ Polonicæ moderatione, non fraudabo exspectationis tuæ impudentiam hâc voluptate & honore, ut legas videásque etiam oculis ab Argo mutuò sumptis, quàm spissâ fædâque se culpâ induerit Suecia, & quod non semel, verùm etiam sæpius culpari potuerit, quamvis tacente Poloniâ, utpote quæ fraudem, non usque *ad frangendam pacem*, & bellum ante temporis præfiniti leges inferendum, erupturam speraverat, aut timere poterat. Quando enim, ô Sueci, moliri & agitare contra pacta non incepistis? aut quando desiistis? Nam ut priùs Moschoviticum bellum omittatur, quo Vladislàus impetitus est, quibus non rebus, quibus non artificiis ac documentis Moscum instruxeritis? Adeò ut Bibliothecas quoque vestras excusseritis, & Gedani scripta typis edita conquisiveritis, & si quid ultrà in Polonia vulgatum erat, quod Moscorum nomini grave videretur, id repentè cum promptissima interpretatione Moscoviticæ bili subministraveritis Quis deinde consilia ipsa, artes, disciplinas, magistros, instructores militares in Moscoviam à vobis submissos enumeret, ut sic nulla in parte hostilitate contra Poloniam deessetis? Quicquid

quid præterea te lorum armorúmque cudi, excudi & fabricari in Suecia, montium ferreorum fertilitas sinebat, id Moschis accelerabatur, parabatur, concedebatur. Si militi quoque externo per Sueciæ limites aut mare, sinúsque maris Suetici pérque flumina transitus facilior in Moschoviam, quàm per glacialem Oceanum erat, Suecia repentè operam ac facilitatem accommodabat. Hæc omnia aut plura, nunc quoque ad recentem hanc Moschorum irruptionem, paratissima votis studiisque suppeditasse Sueciam, quis nescit aut dubitat? Cúmque jam Moschus Smolensco occupato Mohiloviam obsidione premeret, vester nuntius cum literis ad hostem deprehensus est, dignus quidem ad furcam rapi, tamen quia nondum trans mare perfidia Suetica publicè navigaverat in Pomeraniam, & in apertum contra Polonos bellum, candor fidésque Polona, portitorem infestarum literarum pactis magis quàm meritis condonavit. Quis deinde satìs recensere queat quibus pactis, Moschum nunc contra Polonos animaveritis, nunc illum certos intra limites firmaveritis, ut solis Polonis noceret, vobis interim & vestris finibus intactis? ut facilè hinc constare possit, maxima ex parte bellum hoc Moschoviticum vestris consiliis, artificiis, & machinationibus assignari posse, ut tantò commodiùs vos ex altera parte, & latere Poloniam aggrederemini.

Neque hoc satìs, nam vos in Cosacorum animos irrepsisse etiamne negabitis, quorum rebellionem vestris desideriis ac successibus, à fortuna & scelere oblatam, in lucro & felicitate vestra posuistis? sed de hac re mox plura. Quid alibi, ubi spes aliqua nocendi sese offerebat, egeritis, aut tentaveritis, & solicitaveritis, quis omnino enumerare vel assequi satìs queat? Benedictus ille Schytthius Senator & legatus vester, quibus non demonstrationibus, & persuasionibus, Othomanicam portam, & potentiam pulsavit, ut Poloniam à Cosacis afflictam, laceratámque sibi quoque diriperet, sícque rupto & abrepto illo, quod hucusque antemurale Orbis Christiani habebatur, facilem ad alia aditum strueret insatiabilis illa imperii dilatandi ambitio. Illud autem quomodo non hostilitatis apertæ documentum est, quod Regem Christianissi-

nissimum huic Regno semper amicum adeò alienastis, aut alienare contendistis, ut non solùm vobis ingentes pecuniæ summas per cambia Hamburgum destinasse, sed etiam minas belli in Germaniam misisse feratur, si quid inde opis in Poloniam contra vos mitteretur, aut concederetur? Hinc metus in Principes omnes immissus est, ne quis auderet Polonis benevolus, in causa quantumvis justissima, esse. Optaremus quidem hæc vera non esse, partem tamen maximam hujus incommodi jam sensimus, vel extimescimus. Christiani verò Cæsaris aulam provinciásque quibus non conviciis & calumniis adversus Regem nostrum publicè etiam editis, sparsísque & commendatis scriptis, implevistis? Quod si alicubi plùs quàm chartas, aut scripturas adjecistis, nemo miratur vos, à jure atque innocentia destitutos, pretiosioribus documentis eguisse egisséque. Alium verò in vicinia Principem quid opus est nominare, per amicitiæ mutuæ, communésque non pridem belli necessitudines, Regi & Regno Poloniæ palàm ac gloriosè devinctum? Hunc vos Principem taliter nobis per periculorum commodorúmque, ac dignitatis mutuæ societatem conjunctum, ac veluti pignoratum, vos inquam Sueci nunquam omisistis, desiistis, per literas, tubicines, nuncios, ad conjunctionem belli vobiscum invitare, vocare; ostentando è propinquis montibus, propinquissimam Provinciam, & in prædam offerendo, ne gratìs ille ad vos, & ad hostilitatem contra Regem Poloniæ descenderet. Quis insuper alius finis turbati tractatus Lubecensis Vobis fuit, quàm ut occasione sumptâ ex Cosacorum rebellione, & Moschorum successibus, cum tali opportunitate in Poloniam debilitatam, fractam aut distractam irrueretis? Quâ re nihil clarius ac manifestius esse potest; attestatione ipsius Regis vestri confirmante, qui Stocholmiæ post alios discursus, in ipso procinctu, Legato nostro insultabat, se quoque partem aliquam Poloniæ post Cosacos & Moschos rapturum, quandoquidem rapiendi facilitas invitaret.

Venio nunc ad pulcherrimum perfidiæ instrumentum Hieronymum Radziejevium, quem Christinæ Reginæ adhuc tempore

è Po-

è Polonia proscriptum, humanitate & favore singulari, tanquam Hannibalem Antiochus (ut Commissariorum Vestrorum Lubecensium ad Reginam literæ loquuntur) excepistis, in despectum & contumeliam Regis, Patriæque & existimationis Nostræ. Nam & hoc amicitiam inter Principes violare solet, stabilire certè non solet. Vestro id exemplo & cautione demonstrante, qui cum Daniæ Regibus maximo sub piaculo cavistis, ne Dania vestros profugos, proscriptos, reos, tecto aut præsidio excipiat; néve vos illius. Et exprobrastis Regi Daniæ in Manifesto vestro Anno 1644 Die, 16, Februarii vulgato, Reginam vestram malè in Suecia tractatam, humaniter & hospitaliter ab eo exceptam, & adjutam, ut inhumanitatem vestram evaderet. Sed redeo ad vestrum Hannibalem Hieronymum. Quid ille in Suecia vestris favoribus animatus, ideóque se vobis vicissim approbaturus, non machinatus est contra Poloniam, submittendo inde literas ad diversos Proceres, & audacissimo compendio Jassinium famulum suum ad ipsos etiam Cosacos, quibus eos etiamnum ferociùs ac validiùs contra Regem suum stimularet concitarétque? Deprehensum verò captumque hunc Jassinium, literásque interceptas, & publicæ notitiæ insinuatas certè negare non potestis; nam tales ad Cosacorum spes conatûsque altiores concitandos, literas, ubi nisi in Suecia effingi & concinnari potuisse credimus? ubi enim Regis Sueciæ potentia, vires, felicitas, benevolentia, & erga Cosacos imposterùm cura, favor, præsidium sic offerri, sic depingi, sic exaggerari, ostentari? aut unde Rex ipse, tàm festivè, blandè, pompose commendari, nisi è Suetica & Radziejeviana Cancellaria potuisset? An verò in tractatibus Lubecensibus dicti Hieronymi consiliis, hortatibus, monitis, aut dehortationibus usi sitis, quid juvat conscientiam vestram interrogare, vel aliorum oculos auresque quodam modo notitiam publicam appellare? Post tractatum Lubecensem quomodo is vel in Suecia, vel è Pomerania, Majoris Poloniæ Palatinos, Nobiles, aliósque in Masovia & minori Polonia Magnates sollicitaverit; literæ etiam ejus in conventibus provincialibus lectæ, aliáque ejus consilia passim prodi-

dere. Hæc certè ante classicum vestrum tentata gestáque fuêre, idcóque facilè convincunt falsa omnia & simulata fuisse, quæ de Regis vestri etiamnum studio erga pacem, post Tractatus Lubecenses deprædicabas. Deinde quomodo vestrâ conniventiâ sufflante, vel astutiâ procurante idem Radziejevius, Joannis Kocchy, nuntii vestri simulatione, operâ, morâque in hoc Regno longiore usus, atque abusus fuerit, scriptáque & consilia proditoria ad varios per illum missitaverit; & quid ipse denique Kocchius, meando, commeando, hærendo coxerit, id tunc non uno loco, modò autem aperta in proditione nimis manifestè erupit, séque prodidit.

Cum Electore Brandeburgico, Duce in Prussia, Vasallo Regis Poloniæ, an præsentem ante irruptionem, clandestina habueritis Sueci, cúmque contra Dominum suum incitaveritis, post liberum Suetici exercitus, per ditiones ejus in Germania transitum, in Poloniam datum concessúmque, post tot ejus cum civitatibus & Ordinibus Prussiæ machinationes, oblationes, simulationes; pósque tam facilem & speciosam transactionem cum Sueciæ Rege, an dubitationi locus esse potest?

Num verò præterea Ducem Radzivilium, supremum (proh dolor) Exercitûs Lithvanici Præfectum perverteritis aut corruperitis, id quidem neque ab ipsius indole & religione, neque à moribus artibúsque vestris vehementer abhorret. Credebatur is Cosacos & affinem suum Chmielnicium strenuè aliquamdiu oppugnasse. Nec dubitabatur fideliter fortitérque pro Patria Mosco occurrisse, & arma, virésque publicas seque constanter objecisse, cùm tandem, ubi fide ac virtute maximè opus erat, paulatim fida Tribunorum Regiorum consilia monitáque refutans, aut dissimulans, lentiúsque ac molliùs Mohiloviam & successus Moscoviticos impugnans, repentè vester factus est; non securitatem modò, verùm & complicitatem sub vestris insignibus & Aquilâ non suâ indutus; Postremò antequam Patriam proditione & rebellione latiùs obrueret, à furiis obrutus, non absque desperationis manifestæ tormento simul & documento. Hæc omnia &

alia

alia ſimilia, quæ in veſtra tot annorum, & molitionum ſive ſemiclancularium, ſive publicarum officinâ coquebantur, nec ſemper celare ſe poterant, antea Polonia queſta non eſt, quia Commiſſionibus Livonicis hujuſmodi querelas aſſignatas eſſe ſciebat, dictarúmque Commiſſionum fidëi fidebat. Nam quis aut ſpe, aut mente conjicere potuiſſet, Sueciam tam iniquam, tam immemorem, & juris divini ac humani contemptricem fore, ut Inducias & tempus à pactis conſtitutum, armis bellóque rumperet, fidémque ita publicam abrumperet?

Poſt hæc à me recenſita ſubjunge iam, affunde, multiplica, quæ & qualia, velis, & quæ reticere non poſſis, cui ſemper nova &

. . . . *immenſa cavi ſpirant mendacia folles.*

Et vide, ut Thraſonem vel Stentora, vel ſi quid jactantiùs in Comedia, aut clamoſiùs in Exercitu Mycenæo fuit, ſtrenue agas, dum multa alia contra pacta, fidémque publicam, & contra ſubditos veſtros factitata clamas, ſed ea te uberiori declarationi, ex ipſis Actis deducendæ relinquere. Bellè ſanè & tempeſtivè ſpacium plura comminiſcendi, tibi relinquis. Fortaſſis grande aliquid quod pulmo animæ prælargus anhelet, interim tibi hæſit, quod cum uſura poſtea evomes. Jamque feſſum te currendo, terráſque, & maria perſultando, vociferando, fingendoque propè credebamus, cùm tu plùs quàm declamatoriâ voce pronuntias? Potuiſſe quidem hæc à te commemorata, diutiùs inulta tolerare, niſi Rex, & Reſpublica Polona, crebris Inter-Nuntiorum miſſionibus, & oſtentatione pacis, Sueciam toties ludiſicaſſet, ac binis Lubecæ tractatibus fucos feciſſet, non alio fine quàm ut tempus traheret, & varios in Regnum Sueciæ hoſtes concitaret, Sícque neceſſitatem belli inferendi impoſuiſſet Regi Sueciæ.

E ludo & ſcænâ mimicâ initio prodiiſti: Quid mirum ſi è tabernis fuliginoſis, & fumi venditricibus fucum exſugere quæras, quò Re-

Regem Poloniæ inficias, ipse *stercore fucatus Crocodili?* Vel ipsæ crebræ missiones Nunciorum, quæ licèt sine fructu, sine sumptu tamen & molestia non fuêre, testari possunt animum syncerum *studiúmque*, non *ostentationem*, non *fucum* fuisse, ut tu ostentum hominis calumniaris. Tempore belli Germanici, vos pacis vobiscum reconciliandæ requisitionem, & oportunitatem seposuistis, vel non admisistis, excusationem à bello ipso prætendentes, quamvis illud extra Sueciam, & vestros extra parietes ac fundos esset. Rex Poloniæ, cùm in ipsis Regni sui Visceribus hostes ferocissimos haberet, potuisset justiore excusatione rem protelare, vósque vestrâ prætensione eludere. Verùm ne sic quidem paci honestæ aliquando acquirendæ defuit, si modò honesti, & æqui aliquid, vel spes æquitatis per tot Nuncios, & ipsos tractatus Lubecenses impetrari potuisset. Sed ego in vestrum fastum ac simulationem, morosè non inquiram, quandoquidem tu Cætera te omissurum & quædam obiter tantùm dicturum *prædicis ac præmones*, quæ docere possunt, quàm parùm animi Regi Regnóque Poloniæ ad pacem perpetuam fuerit; ô graphicum Doctorem! Sed quænam illa, quæ obiter tantùm dici merentur, ut pro talibus haberi possint, néve tu etiam pluris facias?

Plenipotentiæ, inquis, à Commissariis Polonicis in primo congressu Lubecensi plurimis vitiis refertæ, adductæ sunt, ubi titulum Sueciæ sibi arrogabat Rex Poloniæ, subruto hocce modo ipso pactorum fundamento. Antea per hunc titulum convelli dixeras, nunc atrociori verbo *subrutum fundamentum* dicis. Sed circa hoc antea satìs risus & irrisus es, sic loquendo; ac præterea opus non erit repetere hîc, & nugas tuas iterum refutare. Nam titulum Sueciæ Rex noster hæreditario gerit jure, ëi innatus, ëi innutritus, eóque licitè ac libere, & sine impedimento semper & ubique ad omnes Reges ac Principes utitur & gaudet? non subjectus vestris constitutionibus,

aut

aut judiciis decretísve à Carolo, Sueciæ invasore, confectis; ut solus sua cum stirpe mascula, non diu duratura, alieno Regno titulóque frueretur. Neque ad omittendum Titulum seu supprimendum dicta in Plenipotentia obligabatur, per illas Anglici & fœderati Belgii legatorum attestationes, seu copias tantùm nudas & simplices attestationum, literarúmque Zadzikii ad Comitem Brahe, quas tu superiùs, pro inducendâ stabiliendâque literarum à Rege Poloniæ in Succiam formâ; Commissarii vero tui pari vanitate quem in finem allegârunt, & sponte atque irrequisiti produxerunt? cùm ad alium effectum obtentæ & concessæ non sint, quàm ut fidem facerent Sigillo reformatæ Plenipotentiæ appenso, quod circa exclusionem tituli Suetici, & subsequentium Regis Poloniæ titulorum, ejus in locum transportationem, rudiori fortè manu habitum offensúmque; certas monstrabat lituras, quarum Sueci (ne illis probro darentur) noluerunt esse auctores. Reliqua *Plenipotentiarum vitia* merito silentio involvis, quia vel levissima illa, & non nisi scribæ fuere, vel certè (ut in mutuis delictis accidere solet) compensanda cum iis quæ etiam in scitissimis vestris, & oculatissimis reperta sunt. Recordaris enim, quod primis illis in Tractatibus præter controversiam de titulo, quam Commissarii tui coacto illo frigidóque, & elumbi argumento à contextu seu scriptura pactorum evincere conabantur, alia intervenerit nulla. Prout etiam recordari ac fateri debes Commissarios Polonos, quotiescunque iisdem in Tractatibus, per privatos & inallegabiles cum legato Gallico discursus, de aliis Plenipotentiis mentio facta est, nunquam nisi clarâ & æquissimâ sub conditione respondisse, missuros nimirum se perlibenter in Poloniam pro ëis, quodsi missionis tempore Commissarii Suetici ad ipsum pacis negotium voluerint accedere: Vel saltem ipse legatus, de aliqua exinde consolatione, ac temporis sumptuúmque fructu assecurare eos possit. Ad quæ ille Vestrarum haud ignarus machinationum pro rectitudine animi sui, nunquam nisi verba ambigua, & bonam spem offerens, maluit iterati congressûs promotor esse, quàm iniquus pro vobis sponsor.

 Et

Et jam ego te hîc ubi *obiter* tantùm dicenda quædam promiſeras, *obiter* etiam expedire poteram, ſi dicerem Regem noſtrum falſo à te accuſari violatarum Induciarum, tam ob dictum titulum, quàm quia Plenipotentias ad guſtum ſalivæ veſtræ non ſtatim miſerit, nec ad arbitrium & præſcriptum veſtrum ſolùm in tractatu agere, aut comparere voluerit. Res & ratio clara eſt, ex ipſa Induciarum formula verbíſque, quæ ſic habent: Durantibus ac currentibus hiſce Induciis agatur de pace perpetua, ita tamen ut ſi tractatûs pacis perpetuæ ſemel atque iterum non ſucceſſerint, firmæ nihilominus & inviolabiles maneant Induciæ, uſque ad exitum pactis hiſce præfinitum. Manent ergo Pacta à Rege illæſa & inviolata, tametſi ſe cum dignitatis & honoris ſui gratuita jactura repentè Veſtris dictatis, lituris, correctionibus, reformationibúſque ſubjicere & ſubſternere recuſaſſet. Mirum verò & monſtroſum eſt, quòd cùm binæ ad minimùm partes in tractatibus æqualiter agere deberent, vos tamen Succos ſolos utraſque partes implere voluiſſe, nihílque admittere, niſi quod limâ veſtrâ limatum, veſtrâ ſecuri edolatum eſſet, Alteri pro ſuo commodo & honore nihil indulgentes, nihil reliquum facientes: Ipſo leone Æſopico injuſtiores, qui ferarum rex, aliquid tamen prædæ feris aliis relinquit. Deinde Succia & tu ipſe Cauſaric profiteris: Cauſam Unicam tam diuturnæ litis, & antea hoſtilitatis ac belli inter Sueciam & Reges Poloniæ fuiſſe, Titulum Regni Sueciæ. Hæc lis nonne bellè finita eſſet, Succíſque palma tota, & quicquid hucuſque verbis votíſque omnibus optaverant urſerántque, ac bello petierant, conceſſum videretur; ſi Rex Poloniæ titulum ſuum hæreditarium, gratis & ante omnem congreſſum vel tractatum, antéque omnem ſpem, atque ſpecimen pacis, deponeret, deleret, & Succorum poteſtati atque arbitrio traderet? Sic enim Succi toto ſuo deſiderio, voto ac fine potirentur, nihil verò inde Regi Regnóque Poloniæ commodi accederet, cùm neque fiduciam

aut

aut speciem felicis vel benignioris tractatus ac successus ut promitterent vel annuerent Sueci, induci potuerint. Talis verò successus seu eventus, non à casu, fortuna, aut ab alia incerta alea, neque ab alieno arbitrio, aut facultate pendebat, sed in sola Suecorum voluntate, ac synceritate situs erat. At in Prussia Vladislaum deposuisse in diplomate seu Plenipotentia reformata titulum Sueciæ fortassis dices? Sic tamen non jus deposuisse, neque successori suo hæreditario, atque eâdem lege, quâ ille, & nullo ejus beneficio ad veram Regni Sueciæ successionem venienti, hoc facto suo necessitatem imposuisse, dicere potes? si dicere perges, malignè & falsò dixeris. Ni fortè fateri velis, quod Vladislaus non nisi præmio & mercede receptæ Prussiæ id fecerit, aut facturus esset; Nunc verò quid Sueci Joanni Casimiro præstare parati erant? nihil, inquies, qui ne benevolam quidem ullam ostentationem, vel indicium ostentare voluêre. Imò verò si votis Suecorum altioribus & cupiditatibus sese prodentibus, vel secretioribus rumoribus credendum erat, Joanni Casimiro, Prussiæ vel partem, vel littora, certósque portûs cum vectigalibus, aliáque plura, illos adimere velle, plus quàm rumor erat. I nunc, & dic, aliàs observatum esse titulos fuisse depositos. Scilicet hoc modo, his conditionibus, quales à Suecis Lubecæ coquebantur. Et de his satis.

In secundo Lubecensi congressu, quia jure non potuisti, jàm non quereris de Plenipotentia: scripta enim erat, licèt non secundum obtrusam à vobis per legatum Gallicum formulam, sed ad normam Vladislavianæ seu reformatæ, & quam vos prioribus in tractatibus voluistis habere. In sigilli tantùm amplitudine Insignia Regni Sueciæ impressa, contra quam paci congruens, & testimoniis Zadzikii, Cancellarii olim Regni Poloniæ, legatorum Angliæ atque ordinum Belgii satis superque constabat, arguis.

Et cùm per insignia Regni Sueciæ impressa hîc intelligas, tres illas coronas, quas Commissarii tui, linceïs suis & belli causas

conquirentibus oculis, nunquàm hactenus, neque in ipsa nuper Vladisläi seu reformata Plenipotentia ab aliis accusatas inter Provincialia Regni Poloniæ insignia, modo primùm observârunt; quæro tres istas coronas propria Succiæ insignia esse, numquid non, vobis Succis toties domi forísque, ac postremò solenniter in Stetinensi transactione Anno M D L X X Dani palàm negarunt, cum quibus ea de re tunc lis erat? certè non negarunt solùm sed denegarunt, imò palàm evicerunt, & obtinuerunt, nè tres coronæ, certa & propria insignia Succiæ haberentur, ídque testibus ac veluti confirmantibus Cæsareæ Majestatis, Regum Galliæ & Poloniæ, nec non Electoris Saxoniæ legatis, ad transactionem illam utrinque electis & assumptis. Nihil profectò contra hæc tunc Suetici legati, quamvis instructissimi, & frustra pro dictis coronis obstinatissimi, probare vel evincere potuêre. Deinde Dani, juxta Danica & Noruegica aliáque sua insignia tres coronas, an non hodiernum usque in diem publicè habent, gestant, atque ostentant? Neque vos in postremis illis Bronsebroënsibus tractatibus tres Coronas, tanquam vestras repetiistis, aut Danis eripuistis, quamvis partem litoris Danici & OEsaliam ademeritis? Nec aliàs in Dania usquam magìs, quàm in Polonia illæ tres coronæ alicui certæ Provinciæ assignari vel applicari possunt, atque ita frustra hoc Polonis objicies: Dani verò tum temporis Suecis etiam exprobraverunt, & ex magno illo, (si Diis placet) Succorum historico Oläo ostenderunt, vetus insigne Sueciæ non tres Coronas, sed puellas nescio quales fuisse. Quod autem congruens paci non fuerit ejusmodi coronarum in sigillo Polonico existentia, nullatenus probari potest. Nedum verò ex literis Zadzikii seu attestationibus Anglici & Fœderati Belgii legatorum; quia istæ (ut paulò antè dictum est) & si nudis atque simplicibus chartis credendum, ad nullum alium effectum, nisi ad evitandam corrupti sigilli suspicionem à Commissariis illius temporis obtentæ & impetratæ fuêre. Si verò is vel alij legati (mirum enim est, quod non omnes) aliquod testimonium taliter compositum, vel conflatum, aut in vim inviolabiliter observandæ legis

Olai magn: lib: 4 Cap: 24 Jo: Isac: Pont: in Chorog: Dan: pag:690.

legis dederunt, vel dare potuerunt, ídque authenticæ & legitimæ auctoritatis esset, quis tale aliquid vidit? aut unde Regi vel Cancellariæ nostræ constat; Si apud vos Suecos solos hæc mysteria clausa & abstrusa sunt? Et Commissariis Polonicis Lubecæ, præter simplices schedulas, monstrastis nihil. Sed quicquid sit de proprietate trium coronarum, cùm eæ tamen aliorum, utpote Coloniæ Agrippinæ, & Cracoviæ Canonicorum Cathedralium Collegii insignia sint, cúmque præterea pars altera vulgarium insignium vestrorum unus aut geminus leo inter Provincialia Regni Poloniæ insignia deprehensus non fuerit, poterat sanè minùs turbarum hæc res concivisse, præsertim cùm antea à vobis vestrísque nihil horum in disceptationem tractum, sed tam in reformatæ, quàm priorum tractatuum Plenipotentiæ sigillo, tres istæ Coronæ admissæ & receptæ fuerint.

Interea autem Polonis Commissariis multoties se offerentibus, quòd si istæ tantùm coronæ ad tam operosè institutos tractatus obstaculo essent, procuraturos sese apud Regem suum, ut deprimendi eas seu expungendi sibi ex sigillo potestas fieret (ita enim & cum titulo Suetico fecerant, nè vobis implorandarum iterum attestationum necessitatem adferrent). Cur vos tam synceri perquisitores pacis non acceptastis hanc illorum submissionem? sed arrogantissimè institistis, ut non tantùm delerentur unà cum titulo de sigillo, sed ut ne vestigium quidem in illo superesset cujuspiam, & novum omnino ac recens conficeretur. Quod herclè impossibile fuit, & consequenter Vestra de expectando & prolongando ad hoc tractatuum tempore exhibitio & promptitudo, elusoria magis quàm syncera erat. Mutatio enim sigilli ægre absque Comitiis generalibus fieri poterat, & Rex bello Cosatico adstrictus, supra ducenta milliaria Germanica Lubecâ distabat, in Russia; ubi nulla omnino neque citiùs neque tardiùs conficiendi, transferendi verò valde incerta media erant, nisi fortè Laponici vestri tabellarii seu cursores adessent, vel talis faber, qualis erat is, qui nocte unâ arma integra Achilli mirificè fabricavit; qua in re nemo fidem haberet Homero, nisi fabrum Deum finxisset.

Porrò dum iidem Commiſſarii præfixum tractatibus bimeſtre, artificiis veſtris, modò per ſigilli criminationem, modò per diſquiſitionem, de loco & ratione congreſsûs eripi ſibi animadverterent, invitaréntque vos ad practicatum in Pruſſia tractandi modum: Videlicet, ut quandoquidem de plenitudine & poteſtate ipſorum nullum adeſſet dubium Plenipotentiæ cum reliquis differentiis ſuis, apud mediatores deponerentur; cum aſſecuratione, quod bene ac proſpere cedentibus tractatibus, tales vobis pro concluſione allaturi eſſent Plenipotentias, & tale ſigillum, de quali in ipſa tractatuum ſerie inter vos conveniſſetis. Sic inquam invitantes vos, & ſuſpenſis præliminarium vanitatibus, ad ipſum pacis negocium vocantes Polonos, cur ad meditationes ſeu vexationes veſtras Monaſterienſes conducere adlaboraſtis potiùs, quàm ſequi exemplum, ad ſopiendam Luctuoſam hanc controverſiam à veſtriſmet Commiſſariis prudentiſſimè inventum, uſitatum, adhibitum, & tot exterorum Legatorum auctoritate probatum? Fortè quia Succia & patrius mos vilioris momenti & exempli iam apud vos erat, poſtquam in Germania didiceratis peregrina ſectari, & magni atque inſolentes eſſe; & inflari cœperatis potentiâ ad novas Plenipotentias. Sed utut eſt, quandoquidem vos ad domeſticos & rectos mores, neque anteceſſorum exempla, neque æquitas & ratio, neque inſtantiſſimæ Mediatorum ſuaſiones revocare valuerunt, & tam publicè quàm privatim, nullum unquam juſtæ ac honeſtæ pacis indicium edere voluiſtis; Quid aliud Polonos decuit, quàm hujuſmodi contumaciæ & arrogantiæ veſtræ ſe non ſubſternere, ſed cauſam ſuam juſtiſſimam felicioribus committere temporibus, aſſecuratos veſtram adverſus perfidiam ſanctitate, fide, & religione Pactorum, nec non confecto prioribus in tractatibus limitationis Inſtrumento, quod iſti, de quo agimus, congreſſui binos menſes ſtatuerat, & illis infructuoſe præterlapſis, liberum cuique, omni ſine alterius partis offenſa ſeu violatione Pactorum, diſceſſum.

His non obſtantibus tu concludis. Hàc præliminarium morâ Succos impeditos fuiſſe, quò minùs de violatione Inducia-

duciarum queri possent, & satisfactionem exposcere. Sed quoties repetendum & refricandum est, quod licèt *in tractatibus pax concludi non posset, Induciæ tamen deberent esse inviolabiles*: Si inviolabiles, quod vobis Suecis querendi jus supererat? Nam si ad innocentiam satìs est querela, quis post facinora omnia atrociora non innocens erit? Si itaque *Violatio* nulla esse potuit, quam ob rem satisfactio exposci poterat? An Sueticum merè est injurias inferre aut fingere, & *Satisfactionem* exigere? Pomeraniæ legitimi hæredes, si liceret, meritò queri possent, & Dani, & cujus antea erat in Bremensem, aliósque Episcopatus ac civitates. Et sic interim tibi de his satisfactum esto, qui ne hoc quidem merebaris, apud quem

. . . *Nullus verbis pudor aut reverentia.*

Post tractatus verò Lubecenses quid producis? quid astruis? Regem Poloniæ per Cancellium indicasse, velle se legatos suos Rëiq: publicæ, ad Sueciæ Regem ablegare, qui coram ipso tractatus de pace perpetua auspicarentur, húncque ad hoc quamvis non obligatum posthac ad reassumendos tractatûs, cùm semel atque iterum frustra tentati fuissent, consensisse; eâ tamen lege ut Polonici legati properè accederent, qui tamen condicto tempore non accesserint, sed tantùm Inter-Nuncius quidam Morstenius &c. Multa hîc simul iterum conturbas, Causarie, assuetus forte non nisi turbidâ piscari aquâ. Num verò *obligatus* Rex vester fuerit novos congressus admittere, ab humanitate Suetica non severè requirimus. Nimis enim dura illa, & montibus suis similis, vel fugitiva est, quæ adeò propere evanescit, ut mox patebit.

Et certum imprimis est Regem Poloniæ per Cancellium nunquam clarè & expresse indicasse, velle se legatos suos in ipsam usque Sueciam ablegare, sed si Lubeca ampliùs non placeret, Francofurtum ad Oderam, vel Regiomontum, vel denique etiam Rigam, aut Stetinum: Rex autem vester quid? Stocholmiam

pro-

properè accedere jussit. Hei *ut subitò*, *ut properè*, *ut validè tonuit!* Certè satìs pro Imperio cum Regibus. Unde verò illa properandi per mare in Succiam facultas, iniquo aut dubio tempore, vel rebus interturbatis, erat? An tanquam in trivio prostant in Polonia legati? aut è figlino genere sunt, qui currente rotâ, quolibet è luto effingi possint? Non habet tales Senatores seruos Polonia, quibus omnis nutus Regius pro obsequii necessitate sit, quomodo in Succia ajunt omnem sibilum Regium, jus Majestatis, & imperii necessitatem habere. Quærendi hîc, eligendi, ambiendi, & si novi fuerint, instruendi sunt, quod sine dubio *properè* & raptim fieri non potest. Neque enim illi priores statim ad manum erant, aut adesse tenebantur, Et iam propè cœlum hyemare incipiebat, neque genio nostro, vel naturæ Poloniæ mare familiare est, vel idoneum admodum.

Deinde non ideo missus est *Morstenius*, ut tanquam legatus in negotio principali jus & auctoritatem tractandi, statuendíque de pace perpetua haberet, vel proponeret, sed ut pro legatis, qui non eâdem celeritate procurari & advenire poterant, de commoditate loci ad tractandam certitudinem aliquam & securitatem, à versatilibus consiliis artibúsque Sueticis cognosceret & impetraret; ne despectui nova legatio obnoxia foret, prout postea quodammodò Regio legato contigit. Hoc itaque Morstenii factum, nihil alienum à moris publici humanitate afferebat, neque is tamen nisi per magnas molestias & pericula atque jactationes in Succiam repere potuit; primò Rigam usque circumiens, deinde tempestate, & quasi naufragus in Danica ejectus littora. Interim legatus solennis Illustrissimus D. Zorayski Castellanus Kioviensis paratus instructúsque erat, jámque comitatus, impedimenta, currus expediti ornatíque; cùm in ipso valedicendi actu, heu! lethali impetu, subitæ & incurabilis ægritudinis oppressus extinctúsque non Regia tantùm & publica vota, ac legationis *properandæ* promptitudinem, sed etiam vivendi facultatem destituit. Certè si homines estis Succi, humanis casibus (sepositâ interim durâ & montosâ illâ indole) & tam miserabili fato ignoscere possetis, cùm homi-

hominem & legatum ad nos *properantem*, mors *propera* nimis in loco fixisset. Post hæc verò, priusquam nuntius mali ad Regem usque perveniret, antequam alius legatus in tanta locorum distantia quæreretur, inveniretur, iterúmque novis literis mandatóque ac sumptibus instrueretur, An non morâ opus erat? aut quomodo *properè* hæc talia peragi, aut properari poterant? Quicquid tamen consiliô curâque ac diligentiâ perfici poterat, curatum, factúmque & perfectum non lentè est: Missúsque pro ratione temporum alius legatus Illustrissimus D: Joannes Comes de Leszno Palatinus Lanciciensis, cui post mare enavigatum, ad portum Sueciæ Dalerensem appulso, statim succensuit hospitalitas Vestra, quòd nauscâ tarde discussâ, primùm triduo declinante, inter homines ignotos, & cô locô, ubi non omnia more cultiorum ac civiliorum Regionum parari poterant, misisset sui adventûs indicium. Deinde illi ipsi, jam Stocholmiæ Vestræ appropinquanti, non exscendere & evadere è navi, neque terram attingere fas esse voluistis, nisi è Sentina literas fidei priùs monstraret, séque legatum probaret. Quod tamen ab aliorum legatorum civilitate admoniti, humaniter scilicet, remisistis. Quomodo verò illic cum legato egeritis, quomodo is ad omnia, votis formulísque & conditionibus vestris se frustra accommodaverit, nullámque jam moram vel excusationem reliquam vobis fecerit ad pacem tractandam, omniáque effugia vel diffugia vestra, facilitate simul suâ ac Regiâ nudaverit ac discusserit, vobis nil nisi bellum & pactorum violationem libere ac minaciter spirantibus, & illum hinc aliò ac rursus trans mare ablegantibus, ubi tamen antea tractandi facultatem concedere, aut constituere noluistis. Hæc inquam omnia, & si quæ alia superbè frustrando illata ei sunt, quia frustra vobiscum nunc agitur, hîc non exaggerabuntur.

Interim Morstenius ille quidam, prout à te appellatur, penè mihi excidit, postquam à vobis spretus & contemptus est: In eo *literas* fidei non in capite, neque in essentialibus, sed in calce literarum reprehendis, & in iis accusas ea, quæ nihil ad rem faciunt, sive in fine literarum ponantur, sive nusquam in quibus

tu tamen audaciam & auctoritatem juris ponis, quod nisi impudentissimæ suspicioni, aut fictioni potiùs liceret. Sed quid tibi non licet, qui etiam Literas fideï datas Morstenio à Rege Poloniæ *insimulas*, illud præjudicii involventes, ut sub annis Regnorum suorum, (cùm unum tantum videlicet Poloniæ habeat) ad calcem literarum annotatis, innueret, se esse Sueciæ Regem, titulúmque illum Sueciæ, quem in fronte literarum Regi Sueciæ ex pactorum præscripto tribuisset, esse frustraneum & inanem. Hic non puduit te iterum pactorum præscriptum appellare, quod toties nullum esse ostensum est. Fateris autem, *Regem Poloniæ in fronte literarum* Regi vestro tribuisse titulum Sueciæ, quô illic ipse nominatim claréque abstinuit, Frons autem literarum, an non is locus est, in quo Reges se suósque titulos profitentur, eósque expresè præmittunt, & cum dignitate exponunt, non verò in cauda; nisi fortè apud vos cauda cálxque preciosior atque honoratior sit, quàm caput & frons. Tardè certè & præposterè se Regem Sueciæ Joannes Casimirus, absque mentione Sueciæ, & eo in loco, ubi nihil ampliùs nominabatur, *innuere voluisset*, (ut tu calumniaris) si post depositum, palám publicéque *in fronte* & capite titulum Regni, illum demum in calce, & veluti sub pedibus, tacitè, sine nomine, sine indicio omni reservasset. Verùm tibi non lynceï tantùm, sed etiam vulpini & Crocodili sunt oculi, adeò astutè vides, quæ nemo alius videt: Nam & Crocodilus non habet oculos ad lachrymandum; nisi ut decipiat & noceat. Neque tu tamen antice & postice Jane, in illo literarum veluti postico (condonabis verbo inopinato) aliquomodo innuis, simul cum Polonia, aut juxta illam in nomine suo Succiam scriptam aut nominatam fuisse. *At Regnum* Poloniæ inquis, *Unum tantùm habet Rex:* si veteres titulos inspicis non unum semper fuit, & post Christianam disciplinam acceptam adhuc plura fuêre, intérque Reginas harum terrarum sanctiores, illa Haliciæ Regina,

hodie

hodie publicâ memoriâ & veneratione honoratur. Facilè verò pro tua, aut synceriori humanitate agnoscere potuisses, non regium consilium, stupidissimum illud compendium & figmentum à te illic poductum potuisse esse: scilicet ad *pronuntiandam frustraneam* & inanem priorem illam in *fronte* expressam & professam contestationem depositi sigilli, fuisse postea suppositam vocem non exprimentem quicquam clarè & nominatim. Scribam autem vel Actuarium, non eximo omnino culpæ aut socordiæ, præsertim (ut hoc non diffitear) cùm Cancellariæ Polonicæ scribas non semper eruditionis commendatio eligat admittátque, sed mera plerumque Characteris vel pingendi qualiscunque industria, manúsque specimen assumat. Neque Reges scribendo nomen suum illic, vel annos suos numerare, vel inspicere solent: Et nostrûm aliquis, cùm literas scribis describendas tradit, quando postea relegendo ad voculam illam *Datum* pervenimus, oculorum & correctionis diligentiam ampliùs non extendimus. Tam suspicacem autem & malevolam tuam diligentiam & fingendi industriam quis sperasset? nisi quod ubique nodum in scirpo quæras, quem tamen nullum esse, ipse Junceus, Regiæ apud vos domus, fasciculus monstrare posset.

Sed & aliud quiddam te *in literis fideï*, emissitiis tuis oculis, Arctoa è latebris ulula deprehendisse ululas, simulans tamen, illud te omittere, & transire silentiô. Nescivissemus te esse tam Rhetorculum, nisi figuram Rhetoricam ab ipsis Atticis Athenis, ubi noctuarum est patria celebris, tu Borealis noctis incola, tam bellè ascivisses, ut quod maximè dictum expressúmque ac clamatum velles, *silentiô* te transire nugareris. Sed neque ego tibi Transitorio homini, nisi per transennam aliquid regeram, qui solam vocem *& cæterationem* iterum atque iterum a Latinis Regis literis exigis, cujus unius omissionem *derogare paritati Regum*, transeundo tantùm insimulas. Sed mane sané Nam hoc quoque neque consilio, neque studio factum; satis vobis constabat, quod cùm scribæ simplicitati aut vitio, omissio fortuita assignari potuerit, ultrò aliæ, & quales Suecia voluit, literæ transmissæ fuerint; La-

tinè certè confectæ, & tam clarè ab eo, qui cum Regna, Ducatûs, Provincias, & hæc atque illa omnia, simúlque & *cætera* scribi fecisset aut concessisset, satìs universa ac singula pariter concessisse credi potuerit. Vis tu hoc, clarissimo & proximo in exemplo? Siquis te Oratorem, causidicum, historicum probum & cætera improbum diceret, an non omnia improbitatis elogia tibi attribuerit? aut quidpiam postea probitatis tibi relictum putas? etiamsi tu Excetrâ lernæâ, & cætô Atlanticô, vel balenâ Brittanicâ major, te intus & intimè exenterares. Quantò modestiùs graviúsque Angliæ semper & hodie Galliæ Reges cum titulis suis agunt, qui nullam cæterationem quærunt, vel usurpant ipsi, aut ab aliis exigunt, etiamsi plures Principatus in Regnis suis numerare queant, & nobiliores quàm Suecia, sed tu nimis

. . . *Vis Archetypas habere nugas.*

Jámque ego te nescio quo, cum tuo silentio transiisse putabam, cùm tu præcipiti anhelitu regressus, *præcipuum* quoddam, sed novo horrore terrificum, incertum quo ex mari producturum te minaris, verebar ne illa esset, quæ Hæsionem devoratura quondam visa est

. . . *repens consurgere ponto*
Bellua monstrum ingens, quam tu nec montibus ullis
Nec nostro metiri

posses mari. Hercule hîc fortè opus est ut olim contra illam; Magna certè monstra fuisse necesse est, quorum dentibus plùs quàm Elephantinis, jugulum ais Sueciæ, Regem Poloniæ petiisse. *Et quænam illa?* Peregrinas, inquis, classes in mare Balticum Rex Poloniæ inducere est conatus; fœderáque cum variis Principibus ac populis, qui dictum mare accolunt ac frequentant, inire, solo Sueciæ Rege excluso; & ne cæci non viderent; adjecisti, luce meridianâ clariùs esse, dictas classes adversus Suecos fuisse destinatas. Quod si *meridianam* hîc lucem, illam viciniæ vestræ aut

Lap-

Lapponiæ intelligis, feſtivè tibi credimus, ubi hyems & nebula perpetua

Involvens umbrâ magnâ terrámque polúmque
Semper, & obtentâ denſantur nocte tenebræ.

Cur verò nullus Rex aut populus *in tanta luce* nominatim & ſpecificè oſtendi poteſt? Nullus locus aut tempus certum exprimi? *Non ita pridem* hoc factum ais; At tu jam pridem mentiris, præſertim cùm nihil nominas. Qui deinde illi *varii ſunt Principes & populi mare Balticum accolentes?* qui claſſes habent, ut ad nutum Polonorum contra *Sueciam* mittere poſſint? unus Regum, Daniæ Rex ejus maris eſt accola. An ille *Ipſe Mycenæus magnorum ductor Achivûm*, mille navium claſſem, tanquam ad Trojam expugnandam ſollicitatus eſt? Si ita eſt, illo vivo dic eundem ſollicitatum eſſe, ut tibi teſtis adeſſe poſſit. Qui verò alii ſunt, qui quidem Balticum non accolunt, ſed frequentant, Britannos vix credo te intelligere; cauſam meliùs noſti quàm ut audeas fateri: Ordines fortè fœderati Belgii aptiores ſunt & paratiores. Sed quæſo te, quâ ſpe, aut quibus ſumptibus, hoc cogitare, aut ſuſcipere Rex Poloniæ iſto tempore potuit? Ajunt quidem tempore tractatuum Lubecenſium, aut circiter, rumorem quendam inceſſiſſe; ſed nullo Rege, nullo ordine auctore; E re fortè negociationis magnæ, ac fructuoſæ eſſe potuiſſet, ſi Polonica ſocietas adjungi poſſet maritimæ cuidam ſocietati. Sed unde Polonis aliqua in mare fiducia, aut vires? Nec tamen hic rumor aut inane votum, ad publicæ vel Regiæ auctoritatis notitiam ſeu conſenſum unquam pervenit. Sin aliter ſe res habet, dic per legatos, vel per literas, vel per indicia, Regem ullos ſollicitaſſe, ne ſemper fingere videaris. Si verò ſocietatem aliquam foris Rex quæſiviſſet, vel oblatam admiſiſſet, An à more hoc aliorum Regum alienum, aut omnino illicitum erat? Aut vos Sueci ſoli homines eſtis, quibuſcum ſocietas iniri debeat aut poſſit? vel contra quos fœdera ſanciri queant. Nimiùm eſtis, ſi nullus alius Rex aut populus præter veſtrum eſt: An nuſquam mundus, amicitia, & genus humanum, niſi in Suecia viget & latet? Aut ſi Rex Poloniæ aliquem amicum Regem habere

re vellet, ideo ſubitò contra vos amicitia illa, per inſidias aut cuniculos, vel aperta pacta ſtrueretur? Vos in Britania forte ſocietatem iniiſtis; nunquam in veſtra conſilia aut facta inquiſivit Polonia. In Luſitania ſimul atque Rex novus erupit, veſtra legatio occaſioni abblandita eſt, Sueticæque amicitiæ blandimenta attulit. Nec illic quidem ſiniſtri aliquid ſuſpicata eſt aut queſta Polonia. Et heu quid non in Gallia perfeciſtis aut tentaſtis? Ut de Moſchis interim taceam ea, quæ ſeipſa produnt. & orbi jam manifeſta ſunt univerſo. Quid Benedictus Schytthius Senator & Legatus Sueticus in aula Turcica ſollicitaverit, quis dubitare poteſt? Solis ergo Suecis trans maria terráſque omnes Regum ſollicitare potentias vel ſocietates licet? Solis Polonis interdictum eſt, vel unum amicum, aut non niſi ad arbitrium veſtrum aſciſcere, vel admittere invitantem? aliàs diffidentiam vel hoſtilitatem vocatis. At ſolum *Sueciæ Regem à Polonis ſic excludi* moleſtè fers, aut minimè ferendum putas. Et vos ubinam uſquam Regem Poloniæ in ſocietatibus tot veſtris incluſiſtis? *In pace quidem Germaniæ id feciſtis*, ſed ut turpius per injuriam excluderetis, bellum ſic quoque inferentes, contra Fidem publicam, Nam veſtram ubi appellem?

Poſt hæc de maris Baltici & commerciorum turbatione à Polonis quæſitâ, pudet tecum litigare: Nam Suecorum hoc proprium eſt & peculiare, prout non ſolùm Caroli ſed & Guſtavi tempore, luce meridianâ propiori conſtitit, & nuper emicuit in portu Gedanenſi; ubi Vrangelius, & alii cum claſſe Suetica, vectigalibus exigendis, & ſic libero commercio turbando inſidiabatur, ſolùm ita per literas, à nobis interceptas, juſſus à Rege veſtro rem moderari, ut ſi Danus & Batavi, pro libertate navigationis, vim opponere vellent, Vrangelius exactione abſtineret, ſi modò nil dum tale agreſſus fuiſſet; ſin jam ad factum ipſum proceſſiſſet, pergeret porrò & non deſiſteret. *An verò tutela maris Baltici Suecis peculiaris ſit*, credo nondum cum Rege Daniæ deciſum eſſe, qui non fruſtra ſibi vectigal in freto Orenſi conſtitutum & conſenſu gentium approbatum aſſeverat, atque defendit.

Et

Et hucuſque cauſas omnes enumerando, virus tuum, araneole Suetice, evomuiſti; quæ cùm ſic nil niſi tela araneoſa fuerint, eas muſcæ cujuſlibet ſclopus poſthac facilè difflaverit. Ita tamen tu pro te, proque tuo Rege; pro Polonis verò objectionem unam, alterámque vel etiam tertiam invitus quidem affers, ſed & invitâ Minervâ mox impugnare & evertere conaris.

Prima eſt qualem ipſe informas & mox deformas. Quod Poloni controverſias exortas, per Commiſſarios in Livonia non per arma decìdi debuiſſe opponant. Meritò id quidem, quando ita & non aliter ſtatutum ac præſcriptum & licitum eſſe ex pactis conſtat. Contra hoc tamen ſic reponi poſſe ais. Interim ſatìs molliter hoc poſſe dixiſti; nam ſolidè *reponi poſſe*, dicere non potuiſti. Quid tamen robuſtiſſime Gigas per potentiam tuam potentiſſimam, è calumniarum repoſitorio *reponis*, qui hucuſque nihil validi, nihil firmi poſuiſti? Per Commiſſarios, inquis, in Livonia nihilò plus obtineri potuiſſe, quàm per binos Lubecæ ſolennes conventus, nec ſpem fuiſſe deciſionis controverſiarum per Commiſſarios, quando Lubecenſi bino congreſſu, nè præliminaria quidem pertractari potuerint. Hæccine contra ſacrum & inviolabile pactorum repoſitorium, ſuppoſititie promecondc, reponis? ſicque pacta eludis, quæ unicum hunc modum Regibus Regníſque ſervandum, expreſſis verbis & legibus aſſignârunt, indixerunt. Indixiſſe, certè negare non potes, ſervandum ergo hoc erat, non mutandum, non rejiciendum, niſi ſimul pacta rejicerentur: Et non ſervando vos Sueci ſoli infregiſtis, ſoli violaſtis pacta. Commiſſionum enim illa non ſolùm natura, ſed & neceſſitas erat, ut Tractatum & belli facultatem præcederent, quo igitur jure à bello incepiſtis, commiſſionibus non habitis & Induciis durantibus?

Extrema primo nemo tentavit loco

Niſi extremè perditus aut inhumanus.

Priùs in Commiſſionibus de violatione pactorum agi juſſere pacta,

pacta, factum à Vobis non est, non permisere antè ad arma descendi, factum id tamen à vobis est. Malè itaque imò malignè, a tractatibus ad Commissiones ratiocinaris Causaric. Nam in his nullam de pace perpetua tractandi facultatem, aut necessitatem posuêre pacta, & sic non par moles aut difficultas fuisset; frustra ergo argutaris. Nec præliminaria quidem moram, vel obicem ullum opposuissent, atque ita facilius res transigi potuisset, quàm illic, & non alibi; multô minùs in acie & bellô agi & peragi de pactis violatis debuisse, clarè pacta jussère. Suetica ergo hæc fraus aut tergiversatio, non Regis Poloniæ erat, cui tu toties falsa imputando, moras, ludificationes, fucos fucosissimâ fronte assignas.

Secundam objectionem, quia clarissimam & validissimam invenisti, novæ lubricitatis astu & fallaciâ anguillâ Sueticâ seu Amphisibenâ exoticâ eludere tentasti. Licet enim semel iterúmque tractatus pacis non successissent, firmæ tamen & inviolabiles Induciæ, usque ad tempus pactis præfinitum debent manere. Hæc verba sunt pactorum, & talia ipse clarè expresséque producis, quia aliter non licuit. Tu quid ad hoc? Rex inquis, meus nihil in his pactis præsidii habuit, ideo ad arma decurrere debuit. Imò *currere aut decurrere* non debuit, quia pacta vetant. Firmus itaque atque immobilis, & pactorum observans manere, & tempus præfixum exspectare obligatus erat, nec aliud ei *præsidium* interim, vel ante illud tempus necessariò præfixum permittebant; quia unicè cavebant, & prohibebant, ne priùs ad arma decurreretur. Itaque non aliter pactorum auctoritate uti potuit, quàm illa permittebant; nisi si jam spernebat auctoritatem, quæ non concedebat illi undecunque, nedum pactis violatis, præsidium aliud arripere.

Et jam hîc deprehensus tenebaris, ut tamen erumperes, omnia simul rupta effingis. An fortè aliqua Principalis arx Succiæ.

. . . *procubit subitò & cælum tonat omne fragore.*

Cùm

Cùm ſcilicet Priores Pacta violarent Poloni, quo nunc figmento effugere & elabi tentaſti? Contractuum & pactorum rationem hanc eſſe, ais, ut cùm mutuâ ſtent obligatione, ubi ab altera partium violata ſunt; altera partium ſe non teneri ulterius pactis putet. Putet tantùm? poteras firmiori verbo uti, ſi quid firmi habuiſſes. Putet certè ratio, quæ nihil purum putúmque habet, & tota cauſarum enumeratio apud puros ſynceróſque Judices, quid niſi

. . . *Tanti eſt, quanti eſt fungus putidus?*

Cùm verò toties Polonos, ſeu *Regem Poloniæ violaſſe pacta* inſimulas, interímque ne ſemel quidem aut unum aliquod evidenter ac ſolidè probaveris, quid te niſi toties mentitum conſtet? Actore autem nihil probante, quid jura ſtatuant ignorare non poteras, aut non debebas. Pro probatis ergo, quomodo à probis recipienda ſunt? Et quoniam per ſingulas cauſas, ne quid omitteretur, tecum itum eſt, & ſigillatim omnis accuſatio tua circa pactorum violatorum figmenta, in nominibus ac particulis ſuis, eventilata & diſcuſſa eſt, Æolum hîc & ventos alios ad eam diſſlandam non opus eſt evocare.

Tertiam Polonorum objectionem ſic leviſſimè producis, ut tantò leviùs evadas. Prædicta verba ſemel iterúmque non pro binis vicibus accipi debere, ſed pro pluries repetitis, eóque ad tractatus non ad arma deſcendi oportere. Sed quid refert, an pro binis an pro pluribus vicibus intelligi debeant voces illæ, *ſemel iterúmque?* Nam tametſi non bis tantùm ſed etiam decies non ſucceſſiſſent, pacta nihilominus decrevêre, ad arma deſcendi non oportere. Si non ad arma, quid niſi vel ad tractandum, vel ad tractatus renovandos deſcendi debuiſſe? vel certè quieſcendum ab armis uſque ad præfinitum tempus, tenor pactorum decernit? ſi prius illud negaveris, hoc poſterius certè niſi furiâ furioſior ſis, negare non poteris. Tu tamen qui tantùm numerare malè ſcis, poſtquam voculas ſemel iterúmque, pro

binis licitis vicibus accipis, addis, pluries quàm bis convenire, contra ſenſum pactorum eſſe. Ita cùm male ipſe ſentias, parvam hanc ſenſus tui ſentinam, aliis quoque offundere conaris, qui tamen id, quod expreſſe vetitum eſſe non probas, pro expreſſo ponere non debuiſſes. Dictum vero tuum ſic tueris. Ideo plùs quàm binum congreſſum, contra ſenſum pactorum eſſe, ut neceſſitas partibus imponeretur abſolvendi negotii, ne irritus & repetitus ſæpius congreſſus mentes exacerbaret, & pariter omnium gentium ludibrio exponeret, maximarúmque impenſarum cauſa eſſet. De *ludibrio* piget aliquid movere, cùm florentiſſimæ & potentiſſimæ gentes ſæpiſſime congreſſus repetierint. Sed nec ulla tam ſplendida, aut ſumptuoſa eſt natio, quæ non celeriter finiri tractatûs & controverſias optaſſet. Neque tamen verum eſt, *pacta neceſſitatem non pluries quàm bis congrediendi*, ſimpliciter & inviolabiliter præfixiſſe, aut non permiſiſſe renovari tractatûs, prout ſuperiùs demonſtratum eſt, & ratio clara dictat. Quia licèt ſemel iterúmque non conveniſſet, inviolabiles tamen debeant ab eo tempore, uſque ad ultimum definitum tempus permanere Induciæ. Hæc ſola unicáque & inevitabilis eſt neceſſitas, quàm pacta decrevêre.

Poſt hæc leoninæ pelli bellè vulpinam particulam aſſuis, & lectori blandiendo Regis tui ubique nunc cruenti, ſtudium ad pacem perpetuam commendas. Eum nempe, poſt illa omnia quoque in tractatum amicitiæ perpetuæ conſenſiſſe, eâ conditione tamen, ut legati Polonici pro ſpe, à Cancilio facta, nullâ interpoſitâ morâ propere advenirent. Sed de hac propera properatione, jam tibi ſuo loco propere & propriè reſponſum eſt.

Poſt omnia vero quænam tandem tibi

. . . *magna malæ ſupereſt audacia cauſæ?*

Orbi inquis, Chriſtiano, ex his omnibus liquidò conſtat,

quàm

quàm justum Regis Sueciæ contra Polonos bellum sit, & quàm necessarium. Verùm enim verò & hanc liquiditatem antea jam discussimus, quæ nil nisi nebula, aut fucus, aut mucus fuit. Et Si ex illis justum Regi tuo conflatum fuisse bellum ostendere potuisses, non ad furorem statim ab initio confugisses, quem illi pro clypeo induisti. Necessarium autem Regi tuo fuisse hoc bellum ad antevertendas perniciosas Regis Poloniæ machinationes quod adstruis: Si illas machinationes intelligis, quas hactenus enumerasti, cùm eas mera figmenta & calumnias esse sigillatim ostensum sit, novam hîc refutationem non merebuntur. De alia *necessitate* Regis tui aut militis sui non libet ex rumorum vel claritate, vel ambiguitate quicquam vobis exprobrare. Scilicet an necesse fuerit, militem Sueticum inquietum, stipendiorum egenum, aliò ad prædam & spolia effundere, cui quasi alendo ac sustinendo, nec Suecia, nec Pomerania, & quicquid præterea habetis par erat. An verò id in Poloniam licuerit, satis Pacta demonstrant quæ Bellum omne, ante finem Induciarum prohibent. Sin talis necessitas domesticæ indigentiæ, justitiam belli alicui affert, quilibet prædo latróque, aurum, argentum, & alia præterea bona aliis diripiens, necessitate se justum atque innocentem fecerit; Si itaque hæc, tua etiam *excusatio* est, quam Orbi Christiano obtrudis, quis miretur *necessitatem* hanc purè meréque Sueticam esse? Finnis quidem Suecorum vicinis Tacitus miram feritatem, fædam paupertatem assignat. Quota pars Exercitûs Suetici sint hodie Finni non refert, cùm sub unum imperium, & veluti unam in gentem geniúmque cum Suecis coierint, moréfque & indolem junxerint. Tantâ certè cum feritate & fæditate paupertatis in Poloniæ viscera irruêre, ut fidem nimiùm fecerint utriusque nil sacri, nil profani, inviolatum integrúmque relinquentes. Et hi tales non modò è rupibus scopulísque suis ferociter prorumpunt, sed etiam è genuina Gotthorum consanguinitate non novos fungos se pro-

 diisse

diisse gloriantur. Et quis tam præclaras vel obsoletas necessitudines illis magnopere invideat? præsertim si Gotthi nil aliud fuêre, quàm Orbis terrarum prædones, & nullius Regni aut Provintiæ justi occupatores, ideóque nec meliorem quàm meruêre postremò adepti exitum: Enim verò pars eorum celeberrima Ostrogothi in vero cognomine solam circumferentes asperitatem (hoc enim *Ostro*, non verò Orientem significat) sic Italiam invasêre, ut postea à Longobardis subacti oppressíque interciderint. Pars altera violentæ claritudinis sub Visigothorum apud veteres omnes scriptores, non autem sub vester ---- aut vestro-Gotthorum appellatione (ut nunc Suecia nugatur) aliquoties in Gallia ac Hispania cæsi, tandem à Mauris, ne quid ignominiæ deesset, obruti, exstinctíque, nusquam illic prisci vocabuli vestigium post se reliquêre. Et tamen ab his larvis hodie nobilitatis cognatæ gloria à Suecis captatur, cùm nulla nisi feritatis supersit. Gotthos autem tam facilè è Suecia, quàm Suecos ex equo Trojano exiisse credideris. An verò ex Arca Noë in majoribus suis Sueci prodierint, cum Antipodibus aliqui dubitant, neque è bipedalibus Olavi Magni in Suecia Pyramidibus constat; nisi fortè sub luporum forma, pelléque cum Cynocæphalis inde erupêre: Unde nunc Lycanthropi isti, plùs quàm lupino more & ferociâ passim omnia lacerant, lancinant, cruentant, vastant, diripiunt. Sed dabit Deus his quoque finem, aut laqueum, aut quodcunque aliud compendiosius, quale belluæ furiosæ merentur.

Restat postremum impudentiæ Sueticæ specimen, in quod tota causarum enumeratio plùs quàm Niliacâ aut Istricâ vastitate exoneratur; quo nihil impudentius, nisi à Succo concipi potuit. Nam te Regémque tuum confidere ais, has rationes, non solùm omnibus iis, qui hæc inspicient, sed etiam Reïpublicæ Polonæ subditis harum machinationum ignaris probari posse. Te quidem confidentiæ Regiæ columen gnaviter impudentem necesse est, qui subditos Regis Poloniæ tuo quàm proprio Regi maiorem fidem habituros, non modò ipse putes,

spe-

ſperes, confidas, verùm etiam *Orbi Chriſtiano* perſuadere id audeas. Externo illos ſcilicet Principi & hoſti, poſt bellum etiam, & graviſſima damna cladéſque illatas potiùs, quàm domeſticæ auctoritati manſuetè regnanti, etiam diu ſeſe clementiâ hactenus approbanti credere velles? Interim blandulè palpum obtrudens addis & agnoſcis. *Partem ſubditorum Polonorum harum machinationum ignaram eſſe.* Innoxii ergo illi ſunt, nec hoſtilitatem meriti, quia ignari; cùm tamen omnes citra diſcrimen à Rege tuo oppugnentur, affligantur, opprimantur. Sed quas tu tamen Machinationes intelligis: Nam eas, quas tu hucuſque è perpetuæ calumniæ machina eduxiſti, jam contrariis machinis, prout quæque à te Umbratili & larvato Archimede eductæ fuerunt, ſuperiùs eliſæ proſtratæque ſunt. Quis autem illarum *machinationum* ignarus non ſit, quas nec homo, nec Sol, nec Deus ipſe videt, aut vidit unquam? Quantò juſtiùs Rex Poloniæ, poſt bellum ante omnem legitimam denunciationem illatum, & quidem durantibus Induciis, ac pactis inſuper Germaniæ comprehenſus, conſcientiam ac cenſuram Orbis Chriſtiani, ac proximæ ſynceræ ſemper & candidæ Germaniæ, appellare, advocare, & invocare poſſet?

An verò ad Cæſaream quoque Majeſtatem hæc pertineat injuria, auguſtiori judicio ultrò ſubmiſſum, & commendatum fore ſperamus; ita ut jam opus non ſit, in memoriam reducere duas priores cauſas, ob quas Suecus bellum Polonos ſeſe inferre profitetur, à Cæſarea Majeſtate profectas. Una fuit à Botthio, qui cum milite & diverſionis bellicæ ſpe atque fiducia, à Cæſare in Livoniam directus miſſúſque fuerat; Altera non minore impetu cum Crocovio Cæſariano itidem ductore venit, quem per Poloniam in Pomeraniam, Succorum tum temporis Provinciam vaſtandam, permittentibus aut non prohibentibus Polonis, tranſiiſſe & rediiſſe Suecia queſta eſt. Prout hoc in fronte ſtatim præſentis manifeſti infert, & exaggerat; nomine tantùm & auſpiciis, imperiíſque ac juſſibus Cæſaris, Suecicâ calliditate reticendo. Ejus ſilentii cauſa nunc non repetetur, quæ tamen ſe facilè prodet, ex-

 ſpecten-

ſpectentur ſaltem ſucceſſus & furor belli Suetici. Quodſi tamen ob talia aliud ſperare, ſéque aliud mereri à Cæſare putaret Polonia, quis ſpei & ſimplicitati ejus ſuccenſere meritò poſſit?

Aliorum Principum Regúmque animos ac judicia ſcrutari difficile eſt, compellare forte tardum, præſertim ſi in præoccupatos incidat. Suum cuique arbitrium & cenſura ex re aut prudentia, vel aliis cauſis eſſe poteſt, eſtóque. Cauſas enim omnes quis omnino queat vel audeat deprehendere aut nominare? Si quem tamen metus, terror, vis avertit, ſi quis minorum gentium ſua levitas, vel ſimilitudo aliqua, ſpéſve novæ mutavêre aut corrupêre, nihil à ſeculi, indolíſvè aut moris ſui exſpectatione alienum fecêre. An verò aliqua etiam Aula auro (quod tamen in Suecia naſci negant) Suetico corrupta fuerit, illi ſoli ſciunt, aut credunt, qui illîc inſuper precioſis Moſchorum pellibus, adeò emollitos & ſuffultos aliquos viderunt, aut vidiſſe ſe putant, ut humaniſſimo favore barbaram perfidiam præ Polonorum innocentia commendatam atque approbatam, habeant, prædicent, tueantur. Alii nunc ſucceſſibus & eventui, peſſimo ac perfidiſſimo Auctori paſſim fortè accedunt; Et fortuna plerumque pro juſtitia eſt; Qualia paſſim olim, & nuper exempla per Regna Inſuláſque, nec ſemper incruenta incedunt, neque illaudata.

Suecis verò poſt omnes cauſas, conatûs ſpéſque, quid niſi occaſio placuit electáque eſt? Cùm Rex ipſe Sueciæ Legato Polonico Stocholmiâ abituro, non dubitaverit glorioſè profiteri: *Poſtquam Tartari, Coſaci & Moſchi plurima in Polonia diriperent, ſe quoque partem aliquam rapturum.* Cùm ergo id palàm, animo votóque toto, Rex Sueciæ deſtinaverit, in hoc quoque viribus ac ſucceſſibus omnibus eum incubuiſſe jam obſcurum non eſt. Potuiſſes ſanè in principio, mitiori proverbio uti, videlicet, occaſio facit furem, niſi pluribus ſyllabis majorem, nempe *furioſum*, Cauſarie, feciſſes. Occaſio certè nefas totum validius impulit, implevit & perfecit; dum Ruſſia, Poloniæ pars magna à Tartaris vexata, à Coſacis oppreſſa, Lithvaniæ verò Ducatus magnus cum annexis Provinciis, à Moſcho contra fidem pactáque publi-

ca

ca perfidè occupatus, Regíſque noſtri vires per ſcelus alienum aut novas calamitates ubique debilitatæ eſſent. Sed vile fortaſſis & infame eſt proverbium, quod furem Regem ex qualicunque etiam occaſione faceret. Nec ſatìs Rege dignum, quod patientia læſa ſtatim faciat furioſum. Regium ergo & Carolo Guſtavo dignum eſt, & quod non niſi à Regibus uſurpari meritum fuit.

Si violandum eſt Ius, Regni causâ violandum eſt.